IV. C. 106 B 20057/B/1

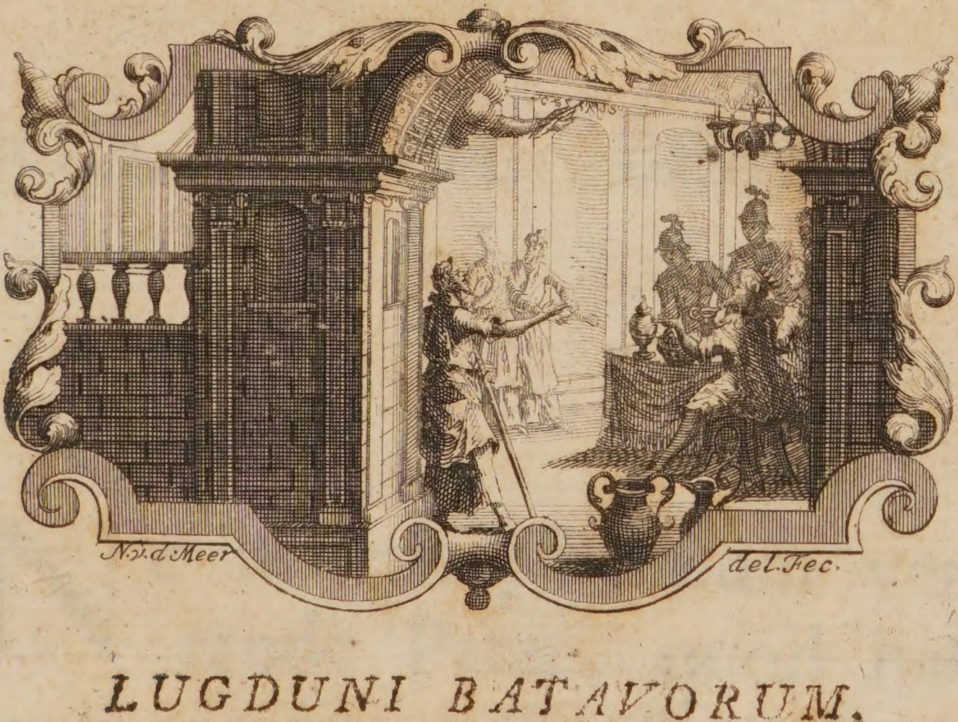

426

DEMETRII PEPAGOMENI
L I B E R
D E
P O D A G R A
GRÆCE ET LATINE

Quem ope MS. Bibliothecæ Lugduno-Batavæ recenſuit & notis illuſtravit.

JOH. STEPH. BERNARD.

LUGDUNI BATAVORUM,
Apud PHILIPPUM BONK,
MDCCXLIII.

Koninklijke Bibliotheek te 's Hage.
Verwijderd K. B.

WELLCOME
HISTORICAL
MEDICAL
LIBRARY

VIRO ADMODUM REVERENDO PARENTI PLURIMUM OBSERVANDO.

GABRIELI BERNARD,

PASTORI AD AEDEM FRIEDERICIANAM, QUAE BEROLINI EST, FIDELISSIMO.

S. D. P.

JOH. STEPH. BERNARD.

Ne mireris plurimum venerande Pater, quod haſce meas primitias Tuo nomini in-

ſcribam: cui enim rectius eas offeram, habeo neminem. Tu enim me dilexiſti usque, Tu puerum literis imbuendum curaſti nec ſumptibus peperciſti ullis, Tu petitionibus meis, ſi inde aliquid emolumenti ad me redundare Tibi videretur, benigne annuiſti: pro quibus beneficiis ἀντιπέλαργειν habeo nihil. Nolui tamen, ſicubi poſſem, officio meo deeſſe. Accipe igitur hocce munuſculum, quod licet exiguum ac levidenſe, tamen quod a me proficiſcatur, Tibi non ingratum fore confido. Atque quamvis non cum iis literis, quas Tu ſectaris, nec cum munere quod geris,

Demetrius meus conveniat, nihilominus, ut obſervantiam Tibi meam teſtarer, nomini Tuo hicce meus labor erat conſecrandus. Neque aliud a me expectari poterat, cum medicorum caſtra ſequar, etenim

--- ---- --- quod Medicorum eſt
Promittunt Medici, tractant fabrilia Fabri.

Quod ſi vero hoc conatuum meorum ſpecimen Tibi non diſplicere cognovero, non vane me operam collocaſſe putabo, mihique ſummopere gratulabor. Vale Parens plurimum veneran-

de meque filium tuum Tibi obſequentiſſimum amare, ut facis, perge. iterum vale. Dabam Lugduni Batavorum Calend. Jun. MDCCXLIII.

LECTORI BENEVOLO

S. P. D.

JOH. STEPHANUS BERNARD.

Cum primum animum ad Medicinam appellerem, ingenti flagrabam deſiderio perlegendi Medicos antiquos, imprimis vero Græcos, qui omnium Eruditorum conſenſu longe ſunt præſtantiſſimi, & a quibus tanquam ex fonte limpidiſſimo, tam præclaræ obſervationes &

* dogma-

dogmata dimanarunt: quanto autem majorcupido me inceſſerat, tanto ſane magis indignabar, cum impetum iſtum ſufflaminari ac inhiberi cernerem; præter Hippocratem enim & paucos alios, reliquos, poſt Galenum celebres, non inveniebam. Dolendum profecto tantam eorum eſſe penuriam & Antiquorum lectionem adeo negligi, cum excellentes in Arte Medica Viri plurima ſeſe Græcis debere, ingenue profiteantur. Atque ſi rem æqua lance perpendas, multo felicius Medicinæ terminos protuliſſe videbis eos, qui Hippocratem ac Græcos ſecuti ſunt, quam qui illis poſthabitis, ſtudio innovandi, ſolo tantum ingenio, nulla experientia aut experimentis certis freti, idem tentarunt. Non inutile idcirco arbitrabar, ſi iterum in dias luminis auras protraherentur & Eruditorum oculis ſubjicerentur. Quamobrem conſtituebam, ut ubi aliquando in manus meas pervenirent, tentarem id effectum dare. Placuit proinde experiri quid valerem in Nono, qui ἄλλων μὲν ἰατρὸς, αὐτὸς δ' ἕλκεσι βρύει, adeo enim foede corruptus hic autor, ut Augiæ ſtabulum expurgandum in eo ſupereſſe videatur. Quum vero eum evolverem, recordabor mox, me quæ-

quædam eorum αὐτόλεξει apud Galenum & Trallianum legiſſe, quos cum conferrem, multos nævos hac ratione elui poſſe deprehendebam. Et ſane neceſſum eſt, ut is, qui inferiores Medicos edendos & emendandos ſibi ſumſerit, antiquiores diligenter cum iis componat; χανδὸν enim ex antiquioribus recentiores hauſerunt.

Nec in Medicos tantum hoc quadrat, ſed in alios quoque ſcriptores. Docuit nos ſuo exemplo Egregius Mercerus ad Ariſtænetum, quantum boni collatio ad immedicabilia vulnera perſananda, afferat. Ut ut autem utilis ſit hæc methodus, eſt tamen res tædii & laboris plena, cum diligentiam vel maxime quoque ſedulam quædam fugiant, ſic latuit Erud. Mercerum Ariſtænetum ea, quæ memorat de Meliſſario lib. I. epiſt. 19. ſumpſiſſe ex libro Hippocratis de Natura Pueri p. m. 236. Minus vero ad hoc attendentes Viri Docti, in caſſum ſæpe ſe torquent, ſic crucem iis figit Heſychius V. ἀκροπόσθια. Ακροπόσθια, τὰ ἄκρα τοῦ αἰδοίου διὰ τὸ περὶ τὸ ἄκρον αὐτῶν πείρεσθαι τὰ κρέα. Guietus legit κειρέσθαι. Pergerus in Wolfii Anecdot. Græc. T. IV. p. 192. emendat πεικέσθαι, tandem Eruditiſſimus Trillerus in Obſerv. Crit. p. 471. forte legendum pu-

tat πηρῦσθαι. Sed pace tantorum Virorum dixerim, ſi Phavorinum in conſilium adhibuiſſent, ultima illa verba διὰ τὸ παρὰ τὸ ἄκρον αὐτῶν πειρέσθαι τὰ κρέα ſana eſſe cognoviſſent, ſed ad antecedentem vocem ἀκροπόρους pertinere. Sic quoque emendandus Moſchopulus ad Homeri Iliad. A. vſ. 106. κρήγυον, τὸ κρέατι ἡδὺ καὶ προσηνὲς ἤτοι τὸ θυμηρές. MS. κέρατι habebat, pro quo ſubſtituit Scherpezeelius κρέατι, ſed æque male, legendum enim τὸ τῷ κέαρι ἡδὺ: ſic enim legitur apud Porphyrium in Quæſt. Homer. p. m. 291. unde hoc & alia plura tranſtulit Moſchopulus. Sed e diverticulo in viam.

Geſtienti igitur mihi Nonum denuo edere, perlegendi erant, Dioſcorides, Galenus, Aëtius, Alexander Trallianus, Paulus Aegineta, & Rei Ruſticæ Scriptores, ex quibus omnibus profecit: eſt enim, εἰ δεῖ τὰ φαινόμενα εἰπεῖν, Nonus Epitomator dicendus qui ex omnibus, quæ ſibi optima ac præſtantiora videbantur, collegit atque excerpſit. Dimittere vero hoc conſilium coactus ſum, quod Aetium & Paulum, licet curioſe eos in his oris quæſiverim, comparare mihi non licuit, aliquando vero, ſi fortunam faventiorem experiar, alacriter adillum laborem redibo.

In-

Interea cum alio ſcriptore periculum mihi faciendum eſſe duxi: obtulit ſeſe tunc mihi Demetrius Pepagomenus, an bono omine tu Lector judicabis, ad quem, quia mihi paululum inſtructior eſſe videbar, me accinxi; accedit, quod paucis eum notum eſſe perſpiciebam.

Quæ de Autore dicenda forent, præripuerunt jam Viri Eruditi, adeo ut pauca addenda habeam iis, quæ docet Celeb. Fabricius Biblioth. Græc. Vol. XII. p. 647. Vixit ſub Imperatore Michaele Palæologo, qui tenuit imperium A. 1282. cui librum ſuum inſcripſit, ex cujus Medicis etiam fuit ut ipſe teſtatur in prooemio p. 6. unde quoque patet Imperatores plures Medicos aluiſſe: nec tamen ii Archiatri dicebantur, vide quæ ex Meibomio in hanc rem notavimus & quæ habet Marſilius Cagnatus Variar. Obſerv. Lib. 2. c. 15. p. m. 145. & ſeqq.

Scripſit hunc librum de Podagra juſſu Imperatoris, quod diu cum eo eſſet verſatus ejusque naturam cognitam atque perſpectam haberet. In quibusdam Codicibus Pſello adſcribitur hic liber, falſo autem hoc fieri oſtendit Leo Allatius Diatr. de Pſellis p. 34. edit. Fabricii. Demetrio eum vindicavit Guilielmus Morelius; Muſurus qui primus

eum latine vulgavit, Incerti ſcriptoris librum vocat, unde ejus Codicem MS. Autoris nomen præ ſe non tuliſſe colligo, quod etiam facit MS. Leid. Voſſius autem, cujus olim fuit hic Codex, adjecit *Demetrii Pepagomeni hic liber.*

Dubitant præterea Viri Eruditi, an noſter quoque autor ſit libri, de Cura Canum & de Dignotione morborum in Renibus, eorumque curatione, qui liber Galeno vulgo tribuitur. Prius ſuſpicatus eſt Rivinus, ſed ſtyli differentia reclamare videtur. Poſterius Celeb. Fabricius Biblioth. Græc. Vol. III. p. 531. Sane Galeni hunc librum non eſſe conſtat, ſatis tamen autor, quiscunque fuerit, aſtute imitari novit ſtylum Galeni, ut notavit ad marginem exemplaris, quo utor, Vir Doctus.

Primus qui noſtrum vertit & publici juris fecit, eſt Marcus Muſurus, quem laborem ipſi injunxerat Janus Laſcaris, edidit eum Romæ 1517. ad Scaram Trivultium Pontifice Leone X. quam verſionem Henricus Stephanus Tom. II. Princip. Artis Medicæ inſeruit.

Prodiit deinceps Pariſiis in 8vo. 1558. apud Guilielmum Morelium Græce ac Latine.

Gal-

Gallice quoque Federico Jamotio interprete & ex Gallico Latinæ conſuetudini traditus a Joh. Borgeſio Belga, Audomari, apud Carolum Boſcardum 1619. in 8vo. vid. Lindenius de ſcriptis Medic.

Tandem noſtrum recudi curavit & adjunxit Operibus Hippocratis & Galeni Græce & Latine Renatus Charterius Tom. x. Errat proinde Lindenius in Catalogo ſcriptorum Galeni ex edit. Charterii, qui hunc librum Galeno tribuit, cum tamen recte Charterius Demetrii nomen præfixerit.

Non conſtat inter Eruditos, quisnam verſionem illam, quam Morelius Græco textui ſubjunxit, conflaverit; ego vero aliquoties in notis eum vocavi Turnebum, ſecutus actoritatem Iſaaci Voſſi, qui ad oram MS. Leid. allevit *exſtat Latine Turnebo interprete:* & Lindenium, qui ubi Oper. Hippocratis Tomo II. p. 984. Elogia Hippocrati tributa refert, noſtri quoque locum annotavit ex Prooemio p. 4. qui Hippocratem μέγιστον πάντων καὶ ἡγεμόνα vocat, adjuncta verſione Hadriano Turnebo interprete. Morelius in præfatione eum vocat σοφώτατόν τε καὶ λογιώτατον ἄνδρα τῶν καθ' ἡμᾶς διαπρέποντα.

Tale

Tale vero de Demetrio judicium fert Marcus Muſurus in Præfatione, *quod ſit autor infans & elinguis, ut qui neſciret, ſi quid vel arte didiciſſet, vel uſu compertum habuiſſet, exprimere.* Fateor quidem tanta non eſt ſtyli Demetrii ſuavitas, ut Lectorum aures permulceat, idem enim ſæpius repetit, utiturque tali loquendi genere, quod elegantiores refugerent, nihilominus tamen nimis rigide ac ſiniſtre hoc a Muſuro dictum eſt, præcipue cum non tam culpandus ſit Demetrius, quam potius ſeculum, quo ætatem egit, cui ſervit; eſt præterea hoc ipſi cum multis tum Græcis tum Latinis recentîoribus commune. Mitius de eo judicarunt Medici Pariſini, ut refert Morelius in Præf. Ἐπιδείξαντες δὲ ταύτην (βίβλον) τισὶ τῶν σοφῶν ἰατρῶν τῆς πόλεως ταύτησι, τούτων δὲ εὑρόντων αὐτὴν δόκιμον καὶ ἐς τὰ μάλιστα τεχνηέντως ἔχουσαν τὰ ἐν αὐτῇ κ. τ. λ.

Autores laudat noſter nullos præter Hippocratem identidem, ut inquit Cl. Fabricius, ac rarius Galenum: ſed quum hoc ſcriberet Fabricius, videtur mihi ante oculos habuiſſe tantum verſionem Muſuri, in qua non adeo ubique loca Hippocratis ac Galeni notata habentur. Præter hoſce vero laudat quoque capite 19. Ale-

Alexandrum, qui eſt Alexander Trallianus, apud quem caput 19. & 20. Demetrii leguntur. Pergit Fabricius: *Inter alia laudat Hippocratis quod vocat oraculum: ſi modica comedat, modicaque bibat homo, in nullum incidit morbum.* At neutiquam ſic vocat Demetrius. Sed ἀληθῆ λόγον c. 10. p. 30. quod vertit *Turnebus verum verbum*, Muſurus vero *oraculum*.

Relinquitur, ut quid in hac editione præſtiterim, verbo indicem. Sequutus ſum editionem Morelii, quæ prima Græca eſt & nitida; Turnebi vero verſionem, Muſuri prætuli, tum quod ſecundum eos Codices eſſet facta, unde Græca manavit editio, tum quod elegantior mihi fuerit viſa. Nec tamen Muſuri verſionem inſuper habui, quæ, cum alio Codice duce ſit vulgata, ſæpe mihi ad varias lectiones perſpiciendas profuit. Gallicam vero Jamotii ac Latinam Borgeſii, nondum oculis uſurpare licuit.

Cum autem in Bibliotheca hac inſtructiſſima & incomparabili, Codicem MS. inter Voſſii MS. aſſervari ſcirem ac ingenti tenerer deſiderio ejus inſpiciendi, confugiendum mihi erat ad ILLUSTRISSIMOS Academiæ CURATORES, a quorum liberalita-

te ejus quoque copia mihi facta eſt, quibus proinde maximas pro tanto beneficio publice perſolvo gratias. Dolebam autem quam maxime, cum Codicem verſarem, integrum eum non eſſe, ſed bona parte truncatum, nihilominus tamen eo cum fructu uſus ſum. Eſt Codex ſatis eleganti manu ſcriptus in Charta, primum exhibet lemmata, quæ integra habentur, in textu vero deſinit cap. 17. ut ibi notavi. Lectiones variantes, etiam quæ minoris momenti videbantur, ſedulo enotavi.

Loca quæ ex Hippocrate & Tralliano adducit noſter, in ſcriptis eorum quæſivi & ubi a vulgata lectione recedit, in notis id indicavi. Galeni vero teſtimonia, in ſpiſſis iſtis voluminibus inſano labore ulterius quærere non vacabat; præcipue cum nulla adminicula mihi ad manus eſſent, quæ moleſtiam levarent.

In notis præterea tentavi, ubi Manuſcripti ope deſtituebar, ex ingenio lectiones depravatas refingere & cum id commode fieri poterat, in aliis Autoribus idem periclitari auſus ſum. Porro ex aliis ſcriptoribus Medicis, quæ obſervaveram aliquid conferre

ad

ad noſtrum illuſtrandum, addidi. Denique confeci indicem, ſi quid id eſt, rerum atque verborum, quo priores editiones carent. Hæc ſunt mi Lector, quæ dicenda habui. Quod reliquum eſt, rogo, ut ſicubi errores typothetarum ἀβλεψία ac ſupina incuria irrepſerint, eos benevole emendes; atque ſi hos meos conatus Tibi non ingratos fuiſſe cognovero, ad majora aliquando tentanda excitabor. Præcipue cum denuo ab Illustrissimorum Academiæ Curatorum munificentia uſum elegantis Codicis Operum Actuarii impetraverim, annitar, ut iſte Autor haud proletarius, diutius Eruditorum oculis non ſubtrahatur. Primum habentur libri VII. de urinis collati cum variis Codicibus, hos excipiunt lib. II. de affectionibus ſpiritus animalis itidem collati, in quorum calce exſtant gloſſæ quæ voces rariores & difficiliores apud Actuarium obvias, explicant. Licet Jacobi Goupyli olim fuerit hic Codex, videtur tamen ejus ope non uſus in adornanda editione librorum de affect. ſpir. animal. Tandem ſequuntur de dignotione morborum libri

tantum v. Varia autem manu exaratus hic Codex in Charta, Liber primus de dignot. Morb: ſcriptus a Franciſco Bageno Normanno A. 1545. Hæc Te ſcire volui mi Lector; jam vero ad Demetrium accede & Megaræ Cocytique ſobolem vincere diſce.

PRAEFATIO GRAECA

MORELII.

Α. Β. ΤΟΙΣ ΕΝΤΕΥΞΟΜΕΝΟΙΣ.

ΤΗΝ μὲν παροῦσαν θεραπευτικὴν μέθοδον τῶν ποδαλγικῶν νοσημάτων, ἀναψηλαφῶντές ποτέ τινα τῶν παλαιοτάτων βιβλίων, μόλις ἀναγινώσκεσθαι δυναμένων, ἠφανισμένων τε ἤδη πολλῶν γραμμάτων τῷ μήκει τοῦ χρόνου, εὕρομέν που ἐκεῖ κατὰ τύχην· ἐπιδείξαντες δὲ ταύτην τισὶ τῶν σοφῶν ἰατρῶν τῆς πόλεως ταυτησί, τούτων δὲ εὑρόντων αὐτὴν δόκιμον καὶ ἐς τὰ μάλιστα τεχνηέντως ἔχουσαν τὰ ἐν αὐτῇ, ᾠήθημεν δεῖν μεταφρα-

ταφρασθεῖσαν καὶ λατινιστὶ, διὰ τοὺς ἀμυήτους τῆς τῶν ἑλλήνων γλώττης, ἵνα κἀκείνοις εὐσύνετος γένηται, ἐκδεδόσθαι τετυπωμένην· καὶ δὴ μεταφρασθεῖσαν πρός τινος σοφωτάτου τε καὶ λογιωτάτου ἀνδρὸς τῶν καθ᾽ ἡμᾶς διαπρέποντος, καὶ ἐπ᾽ ἀμφοῖν ταῖν γλώτταιν, τετυπώκαμεν ἔναγχος σὺν θεῷ, χάριν τῶν τῇ πανωλέθρῳ νόσῳ ταύτῃ συνεχομένων, καὶ πόνῳ σφοδρῷ ὁσημέραι κατατρυχομένων. οἱ γοῦν δεόμενοι ταύτης, εἰσφέροντες, εὐγνωμόνως λαβέτωσαν, εἴγε βούλοιντο, καὶ πρὸς γε ταῖς ἄλλαις τῶν ἀσκληπιαδῶν θεραπείαις, καὶ ταύτῃ εὖ καὶ καλῶς χρώμενοι, ὄναιντο.

CORRIGENDA.

Pag. 6. lin. 9. της lege τῆς
11. 6. tius l. totius
12. 14. ἀκρισῶς l. ἀκριβῶς.
16. 2. χυμοῦ adde.
—— 12. γινόμενα l. γινόμεναι
—— 17. εἰς l. οὐ
20. 5. ἄρθρα l. ἄρθρᾳ
26. 12. κατερχάζονται l. κατεργάζονται.
33. in n. exſcripſit l. deſcripſit.
38. lin. 4. ἣ l. ἦν
54. 1. εὐκρατῶ l. εὐκράτῳ
—— 10. γαςὸς l. γαςρὸς
62. 12. ἅματος l. αἵματος
64. 9. ῥευμαζομένους l. ῥευματιζομένους
68. 11. τὸ l. τοῦ
71. 9. piſculorum l. piſciculorum.
74. 10. συγθλάσας l. συνθλάσας
78. 13. Ὅπι l. Ὅτι
80. 7. ὁ l. ἡ
84. in n. habuerent l. haberent
85. lin. 5. Quod l. Quod ſi
90. 13. ὁ l. ἡ

Reliqua B. L. ipſe facili negotio emendabit.

DEMETRII PEPAGOMENI
LIBER
DE
PODAGRA.

ΤΟΥ ΣΟΦΩΤΑΤΟΥ ΚΑΙ

Λογιωτάτου κυρίου Δημητρίου τοῦ Πεπαγομένου, σύνταγμα περὶ τῆς ποδάγρας, [1] αἰτηθὲν αὐτῷ πρὸς τοῦ Βασιλέως Μιχαὴλ τοῦ Παλαιολόγου.

[2] Εἰς διασάφησιν προοίμιον

Ἐπεὶ ὥρισε πρός με ὁ κράτιστος καὶ ἅγιος ἡμῶν αὐθέντης καὶ βασιλεὺς, ἵνα ἐγγράφως διαδηλώσω περὶ τῆς ποδάγρας νόσου, καὶ διαγνώσωμαι πόσα δεῖ ποιεῖν προφυλακῆς χάριν τῆς τοιαύτης νόσου, διά τε διαίτης, φαρμάκων τε καὶ ἐπιθεμάτων· τοῦ πάθους δὲ γενομένου, ὡσαύτως διαδηλώσω, ὅσα χρὴ ποιεῖν κατ' αὐτοῦ, εἴς τε τὴν πρώτην κατάπειραν τοῦ νοσήματος, ἀνάβασιν, ἀκμήν τε, καὶ παρακμήν. καὶ περὶ πάντων τούτων, κατὰ τὴν τῆς ἐμῆς διαγνώσεως δύναμιν, ἐπιμελῶς δηλώσω. 3 ἔδει μὲν ἔδει, μὴ κατατολμῆσαι ὅλως περὶ τούτου γράψαι, τοσούτων ἰατρῶν ἀρχαίων, τε καὶ μεγίστων, ἀκριβῶς καὶ κατὰ πλάτος γραψάντων·

1 Αἰτηθὲν. Amplius quid ſignificat quam ſimpliciter petere, ſic Pater apud Terentium *poſtulo* dixit pro *jubeo*. in Andria Act. II. S. V.

facis ut te decet,
Quum iſtuc, quod poſtulo.
impetro cum gratia.

ubi Donatus: Nimis conſequenter locutus eſt pater. Et *poſtulo*, pro *jubeo*: & *impetro*, pro *extorqueo*.

2. Εἰς διασάφησιν. MS. Leid. περὶ ποδάγρας πρόλογος.

3.

DOCTISSIMI ET DISERTISSIMI

Viri, Domini Demetrii Pepagomeni liber de Podagra, quem ab eo petivit Imperator Michael Palæologus.

Prooemium ad ejus rei declarationem

Cum mihi pro imperio præſtantiſſimus & ſanctiſſimus Dominus & Imperator noſter injunxit, ut ſcriptis mandarem de podagra quid ſentirem & differerem quid facto eſſet opus, tum in victu, tum in medicamentis, tum his quæ imponuntur, ut caveretur iſta valetudo: & morbo commiſſo itidem oſtenderem quibus modis profligaretur, in prima tentatiuncula valetudinis, in incremento, vigore, declinatione hisque de rebus omnibus diligenter & accurate pro captu meo explicarem: ſane par erat, ut ne quid iſta de re in totum ſcribere tentarem cum tam multi veteres & maximi medici perdiligenter & copioſe de ea perſcripſerint: præſertim

3. Ἔδει μὲν ἔδει. delectatur hiſce etiam Actuarius de affect. ſpiritus animal. lib. 1. c. 2. οὐκ ἔστιν οὐδὲν οὐκ ἔστιν ἴδιον ἐν ζώοις πλεονέκτημα. &c. 7. οὐκ ἔστιν ἄλλως εἰπεῖν οὐκ ἔστιν. lib. 2. c. 4. εἰσὶ γὰρ εἰσὶ μυρία ἐναντίας τε καὶ διαφόρους ἐν αὐτοῖς ποιότητας ἔχοντα.

ψάντων· καὶ ταῦτα εἰς βασιλέα τοιοῦτον, μεγίστην ἔχοντα καὶ θαυμασιωτάτην καὶ ἀληθῆ διάγνωσιν, καὶ εἰς ταῦτα ἣν ἂν οὐδεὶς δυνηθείη ὥς ἔμοιγε δοκεῖ, ἐγγράφως καὶ ἀξίαν δηλῶσαι, καὶ κατὰ τὸν ἀληθῆ λόγον, πάντων ὑποδεεστέρων φαινομένων τῶν καθ᾽ ἡμᾶς τῆς αὐτοῦ βασιλικῆς γνώσεως· καὶ ταῦτα ἰατρῶν παρ᾽ αὐτῷ ὄντων κρειττόνων καὶ ἀρίστων καὶ οὐκ ὀλίγων. ἐπεὶ γοῦν τοιοῦτός γε ὢν, οἶδε πάντως καὶ τὴν τῆς ἐμῆς διαγνώσεως δύναμιν ἀσθενῆ τε οὖσαν, καὶ πρὸς πρᾶγμα τοσοῦτον ῥαδίως μὴ ἐπιβάλλουσαν, προσέταξε δέ μοι τουτὶ τὸ ἐπίταγμα ἐκπληρῶσαι, ὡς τὴν φύσιν αὐτοῦ καταστοχασαμένῳ, εἰς ὅσον ἐνεστί μοι· πρὸς ὃ καὶ ἀντιλέγειν οὐκ εἶχον ἐπιπολὺ, ἄλλως τ᾽ εἰδὼς καὶ ἃ ὁ μέγιστος πάντων καὶ ἡγεμὼν Ἱπποκράτης φησὶ, „ φύσιες φυσίων μέγα
„ διαφέρουσι καὶ χωρία χωρίων. δεῖ δὴ τὸν ἰατρὸν,
„ ὥσπερ τὴν κοινὴν ἁπάντων φύσιν γινώσκειν,
„ 1 οὕτω καὶ τὴν ἰδίαν ἑκάστου καὶ τὴν τοῦ καιροῦ
„ καὶ τοῦ τόπου, εἰ καὶ δυσχερὲς τοῦτο καὶ δύ-
„ σκολον, καὶ πάλιν ὁ αὐτός φησι, διὰ τὴν
„ τοῦ καιροῦ ὀξύτητα σφαλλομένους πολλάκις ὁρῶ,
„ οὐ τοὺς τυχόντας 2 μόνους, ἀλλ᾽ ἤδη καὶ τοὺς
„ ἀρίστους ἰατρούς. καὶ ὁ θαυμαστὸς Γαληνὸς,
„ ἀδύνατόν ἐστι, φάσκει, θεραπεῦσαι τὸν ἀγνοοῦν-
„ τα τὰς κατὰ μέρος φύσεις τῶν ἀνθρώπων.
„ ἐπὶ πάσης γὰρ θεραπείας, χρεία ἐστὶν εἰδέναι
„ καὶ ποσοῦ καὶ ποιοῦ καὶ καιροῦ, καὶ φύσεως,
„ καὶ

1. Οὕτω MS. οὕτως. male vid. Thomas Magiſter. 2. Μόνους MS. μόνον.

1. Χρη-

ſertim ad Imperatorem talem, qui ampliſſima admirabilique & veriſſima ſcientia præditus, atque adeo quam hac in re, nemo, ut mihi quidem videtur, pro eo ac meretur, oratione explicare poſſit, cum omnes hujus ætatis præclara ejus iſta imperatoria ſcientia inferiores eſſe videantur: in tanta alioqui egregiorum apud eum & optimorum medicorum copia. Cum itaque talis princeps plane intelligeret intelligentiæ & ingenii mei vim perexiguam eſſe, nec facile me rem tantam aggreſſurum eſſe, mihi imperavit, ut hoc mandatum explerem, ut qui quantum facere potuiſſem, ipſius naturam penitus comprehendiſſem: ut diu multumque recuſare non potuerim, cum præſertim ſcirem, quæ maximus omnium magiſter Hippocrates dicat, Naturæ a naturis multum differunt & a locis loca. Oportet igitur medicum, ut communem omnium naturam cognoſcere, ſic & propriam cujusque compertam habere, atque adeo occaſionis & loci, tametſi difficile iſtud eſt, & operoſum. ac rurſum idem. Ob occaſionis, inquit, celeritatem ſæpenumero errare fallique video, non ſolum quoſlibet verumetiam præſtantiſſimos medicos. Et eximius ille Galenus, Fieri non poteſt, inquit, ut curet is qui priva-

καὶ τρόπου [1] χρήσεως. ἐπεὶ τοίνυν ἐκέλευσε μὲν ὁ θειότατος βασιλεὺς, εἰμὶ δ' αὐτὸς [2] ἀπὸ τῶν ἰατρῶν τοῦ κρατίστου ἡμῶν αὐθέντου καὶ βασιλέως, καὶ αὐτοῦ φύσιν, καὶ τὴν κρᾶσιν, καὶ ἰδιότητα κατὰ τὸ δυνατὸν εἰδὼς, διὰ τὸ μὴ πρὸς ὀλίγον καιρὸν συνεῖναι αὐτῷ, τὰ πρὸς ἐμὴν ἀνήκοντα δύναμιν, κατὰ τοῦτο, τῷ ὁρισμῷ τούτου πειθόμενος ἤδη γράφω. δέον οὖν κατὰ πρῶτον εἰπεῖν μερικῶς, περὶ τῆς αἰτίας [3] τοῦ τοιούτου νοσήματος, καὶ τῆς αὐτοῦ διαγνώσεως, ὁ γὰρ ἄριστα διαγνοὺς, ἄριστα καὶ θεραπεύει. εἶθ' ἑξῆς καὶ περὶ τῶν ἄλλων.

ΔΙΑ-

1. Χρήσεως. Galeni verba nondum invenire potui, vix tamen videntur ſana.

2. Ἀπὸ τῶν ἰατρῶν. Principis Medicum ſe vocat Demetrius non Archiatrum, quod ſententiam infringit eorum qui Archiatros Principum medicos fuiſſe arbitrantur, quod falſum omnino eſt. Quem hodie Archiatrum nominamus, Principis olim medicus dicebatur. Teſtatur hoc inſcriptio antiqua apud Meibomium in not. ad Caſſiodori Formulam Comit. Archiatr. p. 18.

TIBE-

tam ſuamque cujusque hominis naturam ignorat. nam in omni curatione cognoſci debet qualitas & quantitas & occaſio & natura, ratioque utendi. Quoniam igitur ſacratiſſimus Imperator mihi iſtud injunxit, qui quidem e decuria ſum medicorum præſtantiſſimi Domini & Imperatoris & ejus naturam & temperamentum & proprietatem quoad ejus fieri poteſt, perſpectam habeo, cum perdiu cum eo verſatus ſim, idcirco quæ meæ ſunt opis & captus, Imperatoris juſſa ſecutus, jam hinc ſcribo. Primum autem ſigillatim diſſerendum eſt de hujus morbi cauſa & notitia, nam qui probe noverit, is demum optime etiam curaverit: deinceps de reliquis ordine.

UNDE

ΤΙΒΕΡΙΩΙ. ΚΛΑΥΔΙΩΙ.
ΜΕΝΕΚΡΑΤΕΙ. ΙΑΤΡΩΙ.
ΚΑΙCΑΡΩΝ. ΚΑΙ. ΙΔΙΑΣ.
ΛΟΓΙΚΗΣ. ΕΝΑΡΓΟΥΣ.
ΙΑΤΡΙΚΗΣ. ΚΤΙΣΤΗΙ.
&c.

3. τȣ̃ delet MS.

1. Εχȣσι

ΔΙΑΓΝΩΣΙΣ, ΟΘΕΝ ΓΙΝΕΤΑΙ ΤΟ

Νόσημα τῆς ποδάγρας, 1 ἔχουσα ἐν αὐτῇ, ὅπως 2 γίνονται αἱ πέψεις, τοῦ τε ἥπατος, τῶν φλεβῶν, τῶν ἀρτηριῶν, καὶ παντὸς μέρους τοῦ σώματος, καὶ ὅπως ἐκκρίνονται, καὶ ὁποῖα εἰσὶ τὰ ἐξ αὐτοῦ περιττώματα, καὶ ὅθεν ἐξέρχονται.

ΚΕΦ. Α΄.

Η φύσις ἄλογος οὖσα, τὰ κατὰ λόγον ποιεῖ· ἱκανὴ γάρ ἐστιν, „ ὡς ὁ Γαληνός φησιν, ἐν „ ἅπασι τοῖς ζώοις, ὁρμὰς οἰκείας ἐνθεῖναι πρὸς „ ὑγείαν τε καὶ σωτηρίαν, ἀπαύστως ἀγωνιζομέ„ νη. διὰ τοῦτο τῶν ἀνθρώπων ἐσθιόντων καὶ τρεφομένων, μετὰ τὸ πεφθῆναι, ὅσα μὲν 3 εἰσι χρηστὰ, εἰς ὑγείαν τε καὶ πρόσθεσιν τοῦ ζώου λαμβάνει· ὅσα δὲ ἄχρηστα καὶ περιττὰ διώκει. ἐνεργεῖ δὲ οὕτω καὶ εἰς τὰς κατὰ μέρος πέψεις, τοῦ τε ἥπατος, ἀρτηριῶν τε καὶ φλεβῶν, καὶ παντὸς ἑτέρου μορίου· διὰ πολλῶν γὰρ ὀργάνων παρεσκεύασεν ἡ φύσις 4 αὕτη, καὶ ἐνέθηκε δυνάμεις, καθαίρειν ἐχούσας καὶ διακρίνειν τὰ περιττώματα·

1. Ἔχουσα ἐν αὐτῇ. continens in ſe, omiſerunt hæc verba interpretes, pro αὐτῇ MS. habet ταύτῃ. malim legere αὐτῇ.

2. Γίνονται MS. γίνωνται ſic & mox ἐκκρίνωνται.

3. Εἰσι ignorat MS.

4. Αὕτη. forte legend. τοῦτο nil tamen temere muto.

1. Παρα-

UNDE PODAGRÆ MORBUS

Oritur, & quomodo concoctiones fiunt, jocinoris, venarum, arteriarum, & omnium partium corporis, & quomodo excernuntur, qualiaque ſunt eorum excrementa, & unde proveniunt.

CAPUT I.

Natura cum ſit illa quidem rationis expers, quæ rationis tamen ſunt facit: nam, ut ait Galenus, ea eſt quæ omnibus animantibus accommodatas impulſiones ingenerare poſſit ad valetudinem & ſalutem, ſine fine operoſa & actuoſa. Proinde cum homines veſcuntur & nutriuntur, poſt concoctionem quicquid utile eſt, id omne ad ſalutem animantis & acceſſionem adſumit: quicquid inutile eſt & ſupervacaneum, ejicit. Quo eodem etiam munere fungitur in ſingulis concoctionibus, jocinoris videlicet, arteriarum, venarum, & omnium aliarum partium. Multorum enim inſtrumentorum ope natura poteſtates comparavit & inſevit corpori, quæ purgarent & ſecernerent excrementa, & partim traherent, partim transmitterent,

τα· καὶ τὰ μὲν ἕλκειν, τὰ δὲ 1 παραπέμπειν. τὰ δὲ παράγειν, τὰ δὲ ἐκκρίνειν.

Ὅπως ἐκκρίνονται τὰ τοῦ στομάχου περιττώματα διὰ τῶν ἐντέρων.

ΚΕΦ. Β'.

Καὶ κατὰ μὲν πρῶτον, διακρίνεται τὸ περίττωμα, ἅμα καὶ προπέμπεται διὰ πάντων τῶν ἐντέρων, μέχρι καὶ τῆς κοιλότητος τοῦ ἀπευθυσμένου· ἧς κατὰ τὸ πέρας ἐπίκεινται μύες, εἴργοντες, καὶ κατέχοντες, καὶ κωλύοντες μὴ ἐκρεῖν ἀκαίρως τὰ περιττώματα.

Ὅπως καθαίρονται τὰ ἐν ἥπατι περιττώματα.

Τὸ δ' ἐν ἥπατι περίττωμα, διπλοῦν τε καὶ παρόμοιον ὑπάρχον, ὡς ὁ Γαληνός φησι, τὸ μὲν, ὥσπερ ἄνθος τὸ ἐν οἴνοις γινόμενον ἄνω, τὸ δὲ, ὡς τρύξ· ἕλκεται δὲ, τὸ μὲν ὑπὸ τῆς ἐπικειμένης τῶν σπλάγχνων κύστεως· τὸ δ', ὑπὸ τοῦ σπληνός· καὶ ἀθροιζόμενα ἐν τούτοις, ἐκκρίνεται, τὸ μὲν ὑπὸ τὴν ἀρχὴν

1. Παραπέμπειν. Bis apud Eutecnium in paraphr. in ixeut. Oppiani, p. 8. & 60. male legitur περιπέμπουσι. non raro autem περὶ & παρὰ inter ſe permutantur. Plutarchus de fluviis p. 57. βρόχῳ τὸν βίον παρέγραψεν. leg. περιέγραψεν & p. 27. βρόχῳ τὸν βίον παρέτελψεν ubi etiam lege περιέγραψεν. Pſellus de lapidibus. p. 348. καὶ τοσοῦτον αὐτῷ τὸ παρὸν τῆς ξηραντικῆς δυνάμεως. ſic edidit

rent, partim deducerent, partim excernerent.

Quomodo Stomachi Recrementa per inteſtina excernantur: quomodo jocinoris, venarum, & arteriarum, atque totius corporis.

CAPUT II.

Ac quod ad primum attinet, ſecernitur excrementum & deducitur per omnia inteſtina ad ſinum usque recti inteſtini: cujus ad extremum muſculi incumbunt, qui cohibent, continent, arcent, vetant, ne intempeſtive excrementa effluant.

Jocinoris autem excrementum duplex & itidem aſſimile, ut Galenus ait, partim tanquam flos eſt, qui vino innatat, partim ceu fex: quorum unum ab adjuncta elicitur jocinoris veſica, alterum a ſplene: atque illic collecta excernuntur: unum, ſub primordium gracilium inteſtinorum: alterum, in ipſum ventriculum. Atque

dit Mauſſacus, cum eſſet in codice περιὸν, quæ vox proba omnino, nec ſollicitanda; olim vero, cum Mauſſaco ſuſpectam eſſe hanc vocem viderem, legendum putabam περιστὸν.

ἀρχὴν τῶν λεπτῶν ἐντέρων. τὸ δ', εἰς τὴν γαστέρα αὐτήν. τὸ μὲν οὖν εἰς τὰ ἔντερα κατερχόμενον, τὸ ὥσπερ δηλονότι ἄνθος ὂν, ἐστὶ χολὴ ξανθή· τὸ δ' εἰς τὴν γαστέρα, χολὴ μέλαινα καὶ ὀξώδης. 1 διὸ καίπερ ὁ Γαληνός φησίν, „ ὅτι διὰ „ τὸ ποιεῖν τὴν γαστέρα εὐόρεκτον, προὐνοήσατο τοῦτο „ ἡ φύσις.

Ὅπως τὰ ἐν ταῖς φλεψὶ καὶ ἀρτηρίαις

Τὸ δ' ἐν ταῖς φλεψὶ καὶ ἀρτηρίαις περίττωμα, οἷον ὀρρὸς ἐν τῷ πηγνυμένῳ γάλακτι· καθαίροντες δὲ καὶ τοῦτο οἱ νεφροὶ, παραπέμπουσι τῇ κύστει. 2 τὸ δ' ἀθροίζεται κατὰ λοιπὸν ὁμοιότατον τοῦ πρόσθεν εἰρημένου· ἐπίκειται γὰρ ἐν ταύτῃ ἐγκάρσιος μῦς, κλείων ἀκριβῶς ἔσω τὸ στόμιον, ὡς μηδὲν παραῤῥεῖν ἀκαίρως.

Ὅπως καθαίρονται τὰ ἐν τοῖς ἄλλοις Μέρεσι περιττώματα.

Τὸ δ' ὑπόλοιπον τῶν περιττωμάτων, ἐν ἑκάστῳ μορίῳ 3 γίνεται τοῦ τρέφοντος αὐτὰ χυμοῦ 4 καὶ διακρίνεται ἐξ αὐτῶν τὰ περιττώματα· καὶ τὸ μὲν λεπτότατον περίττωμα, ῥάδιον ἐκκρίνεται, καὶ λέγεται τοῦτο ἱδρὼς καὶ ὑγρότης. ἐστι δὲ καὶ ἄλλα περιττώματα, ἅ τινα ὑπὸ τῆς λεπτότητος ἐκφεύγουσι τὴν ὄψιν, 5 λιγνυώδη καλούμενα.

Ὅπως

1. Διὸ MS. δι' ὅ.

2. Τὸ δ' ἀθροίζεται MS. ἡ δ' ἀθροί-

Atque illud quod in inteſtina deſcendit, quod flori vini reſpondet, flava bilis eſt: quod in ventrem egurgitatur, atra bilis & acida. Quo circa Galenus ſcribit hoc excrementum a natura proviſum, ad excitandam ventriculi appetentiam. At vero arteriarum & venarum excrementum, tanquam ſerum quoddam in preſſo lacte cenſeas: quod quidem & renes expurgantes veſicæ transmittunt, ibique colligitur ſimiliter atque illud de quo ſupra diximus. nam veſicæ quoque muſculus incumbit transverſus, ita ejus oſculum arcte claudens, ut nihil intempeſtive profluat. Reliqua excrementa in ſingulis partibus generantur ex eo alimento, unde quæque nutriuntur, indeque ſecernuntur. Ac tenuiſſimum quidem excrementum facile excernitur, ſudorque ac humor vocatur. Sunt & alia excrementa, quæ ob tenuitatem effugiunt oculorum aciem, quæ fuliginoſa vocantur.

Quo-

ἀθροίζεται verba autem hæc ὁμοιότατον τοῦ πρόσθεν εἰρημένου, Muſurus inverſione omiſit.

3. Γίνεται τοῦ τρέφοντος MS. τοῦδε. ſed duo puncta ſubter poſita, expungendum τὸ ῆ indicabant, videtur autem excidiſſe λόγω, ſaltem ſubaudiendum.

4. Καὶ διακρίνεται ἐξ αὐτῶν τὰ περιττώματα. Hæc non vertit Muſurus.

5. Λιγνυώδη. MS. λιγνώδη. male. Muſurus vaporitia vertit: Putabant autem veteres e corde per exſpiratio-

Ὅπως πάχουσι καὶ διὰ ποίαν αἰτίαν τὰ ἄρθρα ὑπὸ τοῦ [1] ῥευματισμοῦ.

ΚΕΦ. Γ'.

Τῶν οὖν ἄρθρων ἀεὶ κινουμένων, περὶ ὧν καὶ ὁ λόγος ἐστὶν, εἰ μὲν δυνάμεις εἰσὶν ἰσχυραὶ, ἃς προείπομεν, ἐκκαθαίρειν καὶ διακρίνειν τὰ ἄχρηστα καὶ παχυμερῆ περιττώματα· τὰ δὲ εὔχρηστα καὶ λεπτομερῆ λαμβάνειν, ὑγιαῖνον τὸ σῶμα καὶ πάντα τὰ μέρη αὐτοῦ· εἰ δὲ [2] καὶ πλείονα, καὶ ἄχρηστα, καὶ παχυμερῆ, μὴ δυναμένων τῶν ὀργανικῶν δυνάμεων, ἃς παρεσκεύασεν ἡ φύσις, χάριν ὑγείας καὶ εὐεξίας τοῦ σώματος, ἐκκαθαίρειν καὶ διακρίνειν, ὡς ἔφημεν· ἰσχυρότερα [3] δὴ τότε γινόμενα τὰ περιττώματα, πλησμονῆς ὑπὸ τούτων γινομένης, καὶ σαπείσης ὑπὸ τῆς θέρμης· πᾶς γὰρ χυμὸς σαπεὶς χολοῦται· [4] φθειρομένου τοῦ αἵματος ὑπὸ χολῆς. καὶ φλέγματος, ποιοῦσι τὸ τοιοῦτον πάθος τῆς ποδάγρας. [5] „ ὑπὸ χολῆς καὶ φλέγματος, „ ὥς φησιν [6] Ἱπποκράτης, τὸ τοιοῦτον γίνεται

rationem retrimenta hæc fuliginoſa expelli. Nemeſius de nat. Hom. c. 23. διὰ γὰρ τῆς ἐκπνοῆς τὸ λιγνυῶδες τῆς θερμότητος τῆς καρδίας (ἐκκρίνεται). conf. Theophilus lib. III. c. 4.

1. Ῥευματισμοῦ. addit MS. καὶ ὅπως γίνονται αἱ ὀδύναι ἰσχυρότεραι

2. Καὶ deeſt in MS.

3. Δὴ MS. γάρ.

4. Φθειρομένου Hippocrates libr. de affect. p. 524. καὶ ἔστι μὲν ἡ νοῦσος αὕτη, (ποδάγρη) τοῦ αἵματος ἐφθαρμένου.

τοῦ

Quomodo, Quaque de Cauſa fluxione laborant articuli.

CAPUT. III.

Cum igitur articuli, de quibus inſtitutus eſt ſermo, ſemper moveantur, ſi ſint eorum poteſtates & vires firmæ, quas diximus, ut purgare, ſecernere, transmittere poſſint inutilia & craſſa recrementa: quæ autem utilia & tenuia ſunt, adſumere, ſalubre corpus eſt & omnes ejus partes: ſin & copioſiora & inutilia & craſſa ſint excrementa, nec poſſint inſtrumentorum poteſtates, quas natura ſanitati corporis & optimo habitui comparavit, ea expurgare & ſecernere, ut diximus, tum ſane excrementa præpotentia, copia eorum exuberante & per calorem putreſcente (omnis enim humor putreſcens, in bilem degenerat) ſanguine bile & pituita vitiato, podagræ morbum comittunt. nam ex bile & pituita, ut ait Hippocrates, morbus

τὰ ἐν τοῖσι φλεβίοισιν, ὑπὸ χολῆς καὶ φλέγματος.

5. Ὑπὸ χολῆς MS. ὑπὸ γὰρ χολῆς. recte.

6. Ἱπποκράτης. loc. cit. p. 524. ἡ δὲ νοῦσος γίνεται ὑπὸ χολῆς καὶ φλέγματος, ὅταν κινηθέντα εἰς τὰ ἄρθρα καταστηρίξῃ.

,, νεται πάθος· ἕτεροι δ' καὶ πάντες σχεδὸν καὶ ἀπὸ παντὸς 1 χυμοῦ. οἶμαι δ' διὰ τὸ σύντομον τοῦ λόγου, φησὶν οὕτως, ἐν αὐτοῖς γὰρ ἔνεστι καὶ ὑγρότης, καὶ ξηρότης καὶ θερμότης καὶ ψυχρότης.

Ὅπως γίνονται αἱ ὀδύναι πολυχρονιώτεραι καὶ οἱ πόνοι ἰσχυρότεροι καὶ δυσαπαλλακτότεροι, καὶ ἀκινησίαι, καὶ παραλύσεις.

ΚΕΦ. Δ'.

Φθορᾶς δ' γενομένης, ὡς εἴπομεν, μετὰ ἰσχύος κινούμενα τὰ περιττώματα ὑπὸ τῆς θέρμης καὶ ῥευματιζόμενα, ἔνθα ἂν χυθῇ, ἐκεῖσε 2 καὶ τὸ πάθος ἀποτελοῦσιν. ὑπερεμπιπλάμεναι γὰρ αἱ φλέβες, καὶ χαλαρώτεραι γινόμεναι 3 κατὰ τὸν Ἱπποκράτην, διὰ τὸ μὴ ἐγχωρεῖν, ὀδύνας καὶ πόνους ἰσχυροὺς ποιοῦσιν εἰς πάντα τὰ ῥευματιζόμενα μέρη, καὶ τὰ ἕτερα μέρη τοῦ σώματος. καὶ 4 ἀπὸ τοῦ πάσχοντος μορίου, καλεῖται ἡ ἐπωνυμία

ἐξ

1. Χυμοῦ. ſcilicet φασὶ γίνεσθαι. Frequens hæc Ellipſis, vid. de ea Celeb. Perizonius ad Aeliani V. H. lib. V. c. 17.

2. Καὶ τὸ πάθος. MS. καὶ πάθος

3. Κατὰ τὸν Ἱπποκράτην, διὰ τὸ μὴ ἐγχωρεῖν Hæc verba Muſuri Codex ignoraſſe videtur.

4. Ἀπὸ τοῦ πάσχοντος. Cæl. Aurelianus lib. V. Morb. Chron. c. I. *A partibus quæ dolore vexantur, hæ paſſiones nomina ſumpſerunt.* Unde plurimi morbi nomina acceperint docet Galenus Comment. in 2. Epidem. Hippocr. p. m. 56. edit. Sozomeni.

I. Ἰσχιάς.

bus iſte generatur: alii tamen, ac fere omnes, ex omni humore cenſent. Atque, ut arbitror, ſic compendio orationis inſerviens loquitur. in iis enim ineſt humor, ſiccitas, calor, frigus.

Quomodo creantur diuturniores dolores, & cruciatus vehementiores liberatu ſanatuque difficiles & immobilitates, & reſolutiones.

Caput IV.

Orto autem vitio, ut diximus, vi caloris vehementius impulſa excrementa, quocunque ſe profundent influentia, ibi morbum committunt, Nam redundantes venæ, ut Hippocrates ait, laxioresque factæ, propterea quod capere non poſſunt, dolorem & cruciatum vehementem creant in omnibus partibus, in quas influunt. Et ex affecta parte vocabulum morbus invenit, iſchias, podagra, arthritis, odontagra. Nam nomina, ut doctiſſimus Hippocrates dicit, morborum propagines ſunt. Pro eo igi-

τοῦ νοσήματος, [1] ἰσχιὰς, ἢ ποδάγρα ἢ ἀρθρῖτις ἢ ὀδοντάγρα, ,, τὰ γὰρ ὀνόματα, ὡς ὁ σοφὸς Ἱππο-
,, κράτης φησὶ [2] βλαστήματά εἰσι τῶν νοσημάτων.
,, εἰς ὅσον [3] δὴ ὁρμήσει ἐν λεπτοτάτοισι φλεβίοις,
,, τοσοῦτον, φησὶ, καὶ [4] ὀδύνας πλείστας καὶ ἐν νεύ-
,, ροισι καὶ ὀστέοισι καὶ πολλοῖσι καὶ πυκνοῖς· ὡσαύ-
,, τως καὶ [5] περιαρμονικώτατον, καὶ δυσαπαλλακτότατον [6] γίνεται πάθος· [7] φιμουμένων γὰρ πολλάκις τῶν πόρων καὶ ἀκινησίας καὶ παρέσεις καὶ παραλύσεις εἰς τὸ καθόλου ἀποτελοῦσιν.

Οπως

1. Ἰσχίας. male MS. ἰσχυὰς.

2. Βλαστήματα. Locus quem hic citat ex Hippocrate, ſic apud eum in libro de Arte legitur (p. 3. edit. Foeſii) τὰ γὰρ ὀνόματα, φύσιος νομοθετήματά ἐστι. τὰ δὲ εἴδεα, οὐ νομοθετήματα, ἀλλὰ βλαστήματα. nihil tamen nec in Græco, nec in interpretatione mutandum duximus. *Editor Pariſinus.*

3. Δὴ MS. δὲ recte. ſic autem legitur hic locus apud Hippocratem libr. de affect. p. 524. ὅσῳ δὲ ἐν λεπτοτάτοισιν ἢ φλεβίοισιν καὶ ἐν ἀνάγκῃ πεφυκόσι πλείστῃ τοῦ σώματος καὶ ἐν νεύροισι καὶ ὀστέοισι πολλοῖσί τε καὶ πυκνοῖσι, τοσούτῳ δὲ περιαρμονικώτατόν τέ ἐστι τὸ νόσημα καὶ δυσαπαλλακτότατον. aliter etiam hunc locum apud noſtrum legiſſe videtur Muſurus qui ſic reddidit : *Quando autem venæ tenuiores, nervi crebriores, oſſa ſunt multipli-*

ciora,

tur quod in tenuiſſimas, inquit, venulas pervadet, proinde etiam dolores acerrimi in nervis & oſſibus multis ac crebris generabuntur: ac eodem modo morbus maxime perdurat, vixque liberatur. Quinetiam viis obſtructis ſæpenumero immobilitas, reſolutio, debilitas in totum committuntur.

Quo-

ciora, quo rheuma defluit, tanto tetriores infligit cruciatus ac pertinacius obmanet atque adeo difficilius amovetur. atque ſic forte Græca ſunt transponenda: φλεβίοις καὶ ἐν νεύροισι καὶ ὀστέοισι καὶ πολλοῖσι καὶ πυκνοῖς· τοσοῦτον, φησὶ καὶ ὀδύνας πλείστας κ. τ. λ. videtur autem verbum ποιεῖ vel ἀποτελεῖ hic exiciſſe.

4. ὀδύνας. quantos dolores podagra excitet, eleganter, Lucianus deſcripſit in Tragopodagra, apud quem v. 27. pro δυστέκμαρτον τέλος legendum puto βέλος, ſic infra ὀξὺ βέλος dixit.

5. Παραμονικώτατον MS. παραμονικότατον & ſupra χαλαρώτεραι

6. Γίνεται πάθος MS. Γίνεται τὸ πάθος.

7. Φιμουμένων. Pro φιμουμένων, codex unus habet φθειρομένων & rectius. *Edit. Paris.*

7. Φιμουμένων. MS. φθειρομένων habet, vulgatam tamen lectionem præfero, cujus τὸ φθειρομένων gloſſema eſſe videtur.

Ὅπως γίνεται ὁ τοιοῦτος ῥευματισμὸς, καὶ εἰς ἐγκέφαλον, καὶ εἰς ἧπαρ καὶ εἰς καρδίαν· καὶ ὅτι δέονται καὶ ταχέως καὶ ἰσχυρῶς τῆς καθάρσεως.

Κ Ε Φ. Ε'.

Οὐ μόνον δὲ εἰς χεῖρας καὶ 1 εἰς πάντα τὰ ἄρθρα γίνονται οἱ τοιοῦτοι ῥευματισμοὶ, ἀλλὰ καὶ εἰς ἐγκέφαλον καὶ εἰς 2 ἧπαρ, καὶ εἰς αὐτὴν τὴν καρδίαν, ἅ τινά εἰσι δεινότατα καὶ 3 δυσαπαλλακτότατα. πολλάκις δὲ καὶ ὑπὸ πολλῶν περιττωμάτων γινόμενα, πρόξενα γίνονται θανάτου, εἰ μὴ ταχέως καὶ ἰσχυρῶς καθαρθῶσιν· ὀργᾷ γὰρ εἰς ταῦτα ὁρμήσας ὁ ῥευματισμός. ἔστι 4 δὴ τὸ πάθος τῆς ποδάγρας, ἰσχιάδος, ἀρθρίτιδος καὶ χειράγρας, 5 δυσαπαλλατότατον μὲν, οὐ θανατῶδες δέ· ἡ γὰρ συνήθεια μετὰ τὸ ῥευματίσαι ἕξις γινομένη, οὐκ ἐᾷ ἀφίησι γένεσθαι μεγάλην καὶ πλείστην πλησμονὴν, ἀλλὰ διὰ τὸ εὐπαθὲς, εἰς τὰ συνήθη ἄρθρα ὁρμῶσι τὰ περιττώματα.

I Ὅπως

1. Εἰς πάντα. omittit MS. εἰς, pro πάντα quod etiam agnoſcit MS. Vir Erud. emendaverat πάντως, male.

2. Ἧπαρ. idem teſtatur Paulus Aegineta lib. 3. c. 78. Τισὶ δὲ καὶ ὦτα, καὶ ὀδόντες καὶ φάρυγξ, καίποτε καὶ ἧπαρ, καὶ σπλὴν, τῶν ἀρθριτικῶν μετέχων (leg. μετέχον) ἀλγημάτων· ἐφ' (leg. ἀφ') ὧν εἰ μὴ διὰ τάχους ἐν τοῖς ἄρθροις ἡ μετάπτωσις ἐγίνετο, κίνδυνος ἐν ὀλίγῳ κατελάμβανε τοὺς κάμνοντας.

3. Δυσ

Quomodo ejuſmodi fluxio & in cerebrum fertur, & in jecur & in cor. quodque & celeriter & vehementer purgationibus egent.

CAPUT V.

Nec vero tantum in manus, pedes, omnes articulos, tales feruntur fluxiones: verum etiam in cerebrum, jecur, atque adeo ipſum cor, quæ quidem ſunt teterrimæ & liberatu difficillimæ. Sæpenumero autem a multis excrementis profectæ mortem conciliant, niſi celeriter & vehementer purgentur. fluxionis enim in iſta prolapſus turgeſcentis eſt. Ac morbus quidem podagræ, iſchiadis, arthritidis, chiragræ, ut liberatu ſanatuque difficilis ſit, non tamen letalis eſt. conſuetudo enim fluxionis in habitum cum conceſſerit, non ſinit magnam ingentemque copiam colligi: verum ex facilitate perpetiendi, in conſuetos articulos excrementa illabuntur.

Quo-

3 Δυσαπαλλακτότατα ſcilicet πάθη.

4. Δὴ MS. δὲ quod probo.

5. Δυσαπαλλακτότατον. Hippocrates lib. cit. p. 524.

6. Ἀφίησι malim ἐφίησι.

7. Ὅταν

[1] Ὅπως προσοικειοῦται τὸ τοιοῦτον πάθος, καὶ γενεαὶ διαδέχονται.

ΚΕΦ. ϛ'.

Τοσοῦτον δὲ προσοικειοῦται τὸ τοιοῦτον πάθος, ὅτι καὶ γενεαὶ, ὡς γέγραπται, διαδέχονται, εἰ μήπως ὑπὸ ἀσφαλῶν διαιτημάτων καὶ καθαρσίων συχνῶν, κατὰ λόγον γινομένων, ἐπανόρθωσιν 2 ποιήσουσιν· ἐπεὶ καὶ ἡ τοῦ νοσήματος τούτου γέννησις ἐξ ἀρχῆς μὴ ἔχουσα τὴν ἐκ προγόνων διαδοχὴν, διὰ τὴν ἀδδηφαγίαν καὶ κακοτροφίαν προσγίνεται.

Ὅσα προξενοῦσι καὶ αὔξουσι τὸ τοιοῦτον πάθος.

ΚΕΦ. Ζ'.

Γεννῶσι δὲ τὰ τοιαῦτα πάθη, 3 ἀπεψίαι συχναὶ καὶ ἐπάλληλοι, ἀδδηφαγίαι τε καὶ πολυποσίαι, καὶ μᾶλλον περὶ τὰ 4 ἀφροδίσια, 5 κό-

πος

1. Ὅπως MS. καὶ ὅπως.

2. Ποιήσουσιν. ita quoque MS. ſed legend. ποιήσωσιν & ita etiam emendaverat Vir Eruditus.

3. Ἀπεψίαι. Cæl. Aurelianus lib. v. Morb. Chron. c. 2. *Sunt enim harum paſſionum antecedentes cauſæ variæ, ut vinolentia, frigus profundum, cruditatio, libido venerea, labor immodicus, vel repentina deſertio ſolitæ exercitationis in ante actum morem.*

4. Περὶ τὰ ἀφροδίσια. Legi etiam poteſt περὶ τὰ ἀφροδίσια, quam lectionem libenter ſecuti eſſemus, niſi ſequere-

Quomo hujuſmodi morbus familiaris fit, & familiæ ſucceſſione quadam excipiunt.

CAPUT VI.

Usque adeo autem morbus hic familiaris evadit, ut familiæ aliquæ, quemadmodum ſcriptum reperimus, ejus hæreditatem quadam ſucceſſione ſtirpis adeant, niſi certa victus ratione, multis purgationibus recte & ordine factis id emendent: cum tamen initio hic etiam morbus nullam a majoribus ſucceſſionem habens, ab ingluvie & cibi pravitate proficiſcatur.

Quænam procreant & augent hujuſmodi affectum.

CAPUT VII.

Hos autem affectus procreant cruditates aſſiduæ, & aliæ ſuper alias ſaturitates, meri potus & ingurgitationes crapulæ

qucretur mox, ἀφροδίσια πλεῖστα. nec eam interpres ſecutus eſt. *Edit. Paris.*

4. Περὶ τὰ ἀφροδίσια. Non expreſſit hæc in verſione ſua Muſurus.

5. Κόπος MS. κόπρος. ſed deleverat τὸ ς Vir Eruditus.

Officit

πος ἄμετρος περὶ τὸ ἔθος, ὥσπερ καὶ ἀνάπαυσις, ἐποχαὶ τῶν συνήθων ἐκκρίσεων, καὶ τῶν γυμνασίων· ἀφροδίσια πλεῖστα· 1 λύουσι γὰρ τὸν τόνον τῶν νευρωδῶν σωμάτων, αἱ καθ' ἑαυτῶν ἡδοναὶ καὶ μᾶλλον αἱ μετὰ σφοδρᾶς κινήσεως ἀποτελούμεναι· 2 βλάπτουσι δὲ καὶ δυσπεψίαι· πλησιέστερον γάρ ἐστι τῆς ἀπεψίας ἡ δυσπεψία ἢ τῆς εὐπεψίας.

Ὅπως, ἂν ἰσχυρὰ ὦσι τινὰ ἄρθρα, καὶ τὰ ἀπὸ τῶν ἀπεψιῶν περιττώματα 3 ἀποπέμπωσι, σφοδροτέρας ἀπεργάζονται καὶ πολυχρονίους καὶ ἰσχυροτέρας τὰς ὀδύνας τοῖς ἑτέροις ἀσθενέσιν ἄρθροις.

ΚΕΦ. Η.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀπὸ τῶν ἀπεψιῶν γινομένη ἰκμὰς, ἄχρηστός ἐστι, διὰ τὸ μὴ καλῶς ταύτην πεφθῆναι καὶ ἀκάθαρτος, κατὰ τὸ ποιὸν καὶ κατὰ τὸ ποσὸν πλείστη· τῶν δὲ φλεβῶν πάντων λαμβανουσῶν ταύτην ἀπὸ τῶν παχέων φλεβῶν, κατὰ τὸν Ἱπποκράτην, ἕνεκεν τροφῆς, κατὰ τὸ συνήθες πάντων τῶν μερῶν

Officit autem hæc litera quoque Orpheo, cui medicinam facere tentabimus, in Argonaut. v. 33.

Ἀμφὶ δὲ μαντείης ἐδάην πολυπείρονας ὄρμους
Θηρῶν οἰωνῶν τε, καὶ ἣ σπλάγχνων θέσις ἐστίν.

fruſtra vocem ὄρμους Eſchenbachius explicare conatur, legendum enim οἴμους.

1. Λύουσι. male MS. λήγουσι.

2. Βλάπτουσι δὲ. delet MS. δὲ.

3. Ἀποπέμπωσι MS. ἀποπέμπουσι male.

Κ. Ὅσ

pulæque, atque adeo multo magis, ſi quis Veneri operam det: immoderatus præter ſolitum labor, ut & quies: conſuetarum excretionum retentio, & exercitationum omiſſio, frequens venus. nervoſi enim corporis firmitatem labefactat ipſius voluptas, præſertim ſi magno impetu cieatur. Lædunt & concoctionis difficultates, cum propius ad cruditatem quam concoctionem accedant.

Quomodo, ſi firmi ſint quidam articuli, & excrementa, quæ a cruditate proveniunt, ejiciantur, acriores inferunt, & diuturniores, ac vehementiores reliquis articulis dolores.

CAPUT VIII.

Quandoquidem autem ſuccus qui e cruditate provenit, inutilis eſt, propterea quod non probe concoctus eſt, idemque impurus qualitate & modo copioſus & venæ omnes eum eliciunt & hauriunt a craſſis venis, ut Hippocrates ait, alimenti cauſa & pro conſuetudine omnium corporis partium, nervi quo-

μερῶν τοῦ σώματος, καὶ αὐτῶν τῶν νεύρων, τε καὶ ὀστῶν, εἰ μὲν ἰσχυρότερά εἰσι τὰ μέρη τοῦ σώματος, ἀπὸ τῶν εἰρημένων δυνάμεων, ὡς εἴρηται, λαμβάνουσι ταύτην ἄνευ περιττωμάτων· εἰ δ' ἀσθενεστέρων 1 οὐσῶν τῶν δυνάμεων τῆς ἀποκριτικῆς δυνάμεως, διὰ τὸ φθαρῆναι τὰ τοιαῦτα, μετὰ ἰσχύος κινοῦνται, καὶ ῥευματίζουσι λεπτομερῶς, ὡς προείπομεν, καὶ ἔνθα ἂν ὁρμήσωσιν, ἐκεῖσε καὶ τὸ πάθος στηρίζουσι τῆς τοιαύτης νόσου· διὰ γοῦν τὴν εἰρημένην αἰτίαν, ὅσον εἰσὶ τὰ μόρια ἀσθενέστερα, τοσοῦτον σφοδρότερα εἰς τὰ τοιαῦτα καταῤῥέουσι, καὶ δυσαλγῆ καὶ πολυχρόνια κατεργάζονται τὰ πάθη, ἐπεὶ ἀπὸ τῶν ὑγιαινόντων μερῶν τοῦ σώματος, ἀποπέμπονται διὰ τὴν ἐξ αὐτῶν ἰσχὺν τὰ περιττώματα, καὶ τοῖς ἀσθενέσι προσβάλλουσι τὴν ἀντιστροφὴν, 2 ὡς τῶν ἑτέρων μερῶν ἀπαθῶν διαμενόντων, ὡς εἴρηται, διὰ τὴν ἰσχὺν αὐτῶν.

1 Ὅπως

1. Οὐσῶν MS. εἰσι ſed in margine adſcriptum οὐσῶν.

2. Ὡς

que & oſſa, ſi firmiores & valentiores partes corporis ſint, illarum quas diximus facultatum ope & beneficio, eum ſuccum absque excrementis ſincerum accipiunt. Sin vires excretricis facultatis ſint imbecilliores, iſta quod corrupta & vitiata ſint, vehementer jactantur, &, ut ante diximus, minutatim influunt: & quocunque impetum ceperint, illic hujus morbi domicilium ſedemque collocant. Ob hanc igitur cauſam, quanto partes ſunt imbecilliores, tanto vehementius in eas defluunt, longosque & triſtes affectus pariunt. nam e valentibus corporis partibus, propter ipſarum robur excrementa ejiciuntur & imbecillioribus converſo impetu inferuntur, cum aliæ partes illæſæ remaneant ſuapte vi, ut dictum eſt.

Quo-

2. Ὡς τῶν ἑτέρων μερῶν κ. τ. λ. omiſſa hæc a Muſuro.

1. Ὅταν

1 Ὅπως, ἂν ὑγιῶς ἔχουσι τὰ ἄρθρα πάντα, μὴ δεχόμενα τὰ περιττώματα, ἀποπέμπουσι ταῦτα· συλλεγόμενα δὲ κατὰ μικρὸν, πρόξενά εἰσι μεγάλων καὶ ἰσχυρῶν νοσημάτων.

ΚΕΦ. Θ'.

Εἰ δέ γε, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, ἰσχυραί εἰσιν αἱ τοιαῦται ὀργανικαὶ δυνάμεις 2 πασῶν τῶν μερῶν τοῦ σώματος, λαμβάνειν μὲν ἐκ τῶν τοιούτων, τὴν ἀπὸ τῆς πολυτροφίας ἀπεψιῶν ἰκμάδα· ἀποπέμπειν δὲ ὅσα περιττὰ, ὑγιαίνουσι μὲν πάντα τὰ ἄρθρα καὶ 3 τὰ μέρη τοῦ σώματος, νωθρῶς δὲ καὶ δεινῶς. τὰ δὲ τοιαῦτα περιττώματα, εἰ καὶ μὴ ῥευματίζουσι διὰ τὴν ἰσχὺν τῆς ἀποκριτικῆς δυνάμεως τῶν μερῶν, ἀλλ' οὖν κατὰ μικρὸν συλλεγόμενα, καὶ εἰς πλησμονὴν ποιοῦντα, μεγάλης νόσου αἴτια γίνονται, κατὰ τὸν Ἱπποκράτην· Φησὶ γὰρ,
„ κατὰ μικρὸν συλλεγόμενα τὰ περιττώματα, καὶ
„ διὰ πολλοῦ χρόνου πλησμονῆς γενομένης, ἐς 4 νοῦ-
„ σον ἤγαγεν· ὅ, τι δ' ἂν τύχῃ ποιήσας ὁ ἄνθρω-
„ πος κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν, τοῦτο αἰτιῆται αἴ-
„ τιον ἐόν, οὐκ αἴτιον ἐόν.

Περὶ

1. Ὅπως MS. καὶ ὅπως.
2. Πασῶν leg πάντων.
3. Καὶ τὰ μέρη MS. καὶ τὰ ἕτερα μέρη. atque ſic ſæpe noſter. c. 1. καὶ παντὸς ἑτέρου μορίου. c. 4. καὶ τὰ ἕτερα μέρη. c. 8. ὡς τῶν ἑτέρων μερῶν ἀπαθῶν διαμενόντων.
4. Νοῦσον. MS. νόσον.

Quomodo, ſi valent ſanique ſunt omnes articuli, excrementa non excipientes, ea ejiciunt: quæ paulatim collecta, magnos acresque morbos committunt.

Caput. IX.

Quod ſi, ut mihi videtur, omnium corporis partium poteſtates firmæ ſint, ut eliciant illæ quidem ſuccum a cruditate crapularum ortum, verum quæ ſupervacanea tamen ſunt, ejiciant, omnes ſane corporis articuli & partes valent: ſed cum pigritia tamen & moleſtia. Talia porro excrementa, tametſi propter excretricis facultatis vim earum partium, nihil illa quidem influunt, attamen ſenſim & minutatim collecta, & in copiam exuberantia, magnos morbos tandem committunt, ut Hippocrates ait. Paulatim enim, ut ait, collecta excrementa & longinquitate temporis copia coacervata, ad morbum duxere: quicquid autem forte eo tempore homines egerint, quo in valetudinem incidere, hoc accuſant, quod accuſandum non eſt.

Περὶ προφυλακῆς τοῦ 1 νοσήματος.

ΚΕΦ. Ι'.

2 Εἴπωμεν οὖν ὅσα δεῖ ποιεῖν προφυλακῆς χάριν τοῦ τοιοῦδε νοσήματος, εὐκόλως μὲν καὶ ἀληθῶς λεγόμενα, δυσκόλως δὲ καὶ δεινῶς πραττόμενα, ἐπεὶ γὰρ τῶν 3 ἐναντίων τὰ ἐναντία εἰσὶν ἰάματα, ἔστι τὸ φυλάσσειν τὰς ἀλλεπαλλήλους ἀπεψίας· οὐκ ἄλλο δέ ἐστιν, ἢ τὸ ἐσθίειν καὶ πίνειν ὅσα εἰσὶν ἀρκετὰ εἰς τὸ καλῶς 4 πεφθῆναι τὸν στόμαχον· ἐπεὶ καὶ κατὰ τὸν 5 Ἱπποκράτην, ἀληθής ἐστιν ὁ λόγος, „ εἰ ὀλίγα ἐσθίει καὶ ὀλίγα πί-„ νει ὁ ἄνθρωπος, οὐδεμίαν νοῦσον ἐπάγει· καὶ ὡς ἐν ὀλίγῳ καὶ ἀληθεῖ λόγῳ, ὅτι εἰ ἐσθίει καὶ πίνει ὁ ἄνθρωπος ὅσα εἰσὶν ἀρκετὰ εἰς τὸ πέψαι, καὶ οἰκεῖα τῆς φύσεως αὐτοῦ εἰσιν εἰς τὸ εὐκόλως πεφθῆναι, οὐδεμίαν ἀπεψίαν ὑφίσταται. ὡσαύτως καὶ περὶ τῶν ἑτέρων αἰτιῶν τοῦ τοιούτου νοσήματος, ἃς κατὰ μέρος εἴπομεν, δυνατόν ἐστι τῷ βουλομένῳ φυλάξαι ταύτας 6 ἐλαφροτέρους οὔσας· ὅσον γάρ ἐστιν ἀναγ-

1. Νοσήματος. addit MS. καὶ ὅπως γίνεται ἡ ὄρεξις.

2. Εἴπωμεν. MS. εἴπομεν & ſic etiam legiſſe videtur Muſurus; qui vertit, diximus.

3. Ἐναντίων, repetit hocce dictum noſter. cap. 36. Hippocrates de lib. flat. p. 296. ἐν δὲ συντόμῳ λόγῳ, τὰ ἐναντία τῶν ἐναντίων ἐστὶν ἰήματα.

4. Πεφθῆναι. mox πέψαι & iterum πεφθῆναι. Plutarchus in paral. ſi modo Plutarchi hic liber Tom. 1. p. 556. edit. H. Steph. ἔδωκε τὴν κόρην καταποντωθῆναι τινὶ τῶν δορυφόρων. mox ὁ δὲ παρέδωκε τὴν κόρην

De Præcautione Morbi.

Caput X.

Nos igitur quæ hujus morbi cavendi cauſa, facere oportet, dicamus. quæ ſane verbo dicere facile eſt, re facere difficile & permoleſtum. Nam cum contraria contrariorum remedia ſint, cavendæ ſunt continuæ cruditates: quod ſane non aliud eſt, quam tantum eſſe & bibere, quantum commode concoqui poteſt a ſtomacho: quando de ſententia Hippocratis verum verbum eſt, ſi homo paulum bibit & paulum comedit, nullum ſibi morbum creat. Et ut brevi veraque oratione complectar, ſi quis comedit & bibit, quantum commode concoquere poteſt, & accommodatum ejus naturæ eſt ad facilitatem concoctionis is nullam cruditatem unquam ſubit. Ad eundem modum & alias cauſas hujus morbi quas ſigillatim commemoravimus, cavere licet, quæ leviores ſunt.

κόρην καταποντίσαι. ſic amant variare autores.

5. Ἱπποκράτην Hippocrates lib. IV. de morb. p. 501. εἰ ἄνθρωπος ὀλίγα ἐσθίει καὶ ὀλίγα πίνει· οὐδεμίαν νοῦσον ἐπάγει. videtur excidiſſe apud noſtrum τούτῳ vel ἑαυτῷ. Cæterum Muſurus oraculum vertit hocce dictum.

6. Ἐλαφροτέρους MS. ἐλαφρότερας.

ἀναγκαιότατον, ἐσθίειν καὶ πίνειν πρὸ πάντων, διὰ τὸ ζῆν τὸν ἄνθρωπον, τοσοῦτον εἰσὶ καὶ ὑποδεέστεραι αἱ ἄλλαι αἰτίαι τούτου· ἐν γὰρ τῷ μὴ φαγεῖν καὶ μὴ πιεῖν τὸν ἄνθρωπον, ἀδύνατόν ἐστι ζῆν. τῷ δὲ
1 σὺν μέτρῳ χρῆσθαι τούτοις, καὶ μᾶλλον καλῶς πρόσεστι τῷ ἀνθρώπῳ τὸ ζῆν. αἱ δ' ἄλλαι αἰτίαι
2 ἃς προείπομεν, μὴ γινόμεναι, οὐκ εἰσὶν αἰτίαι θανάτου· κατὰ τοῦτο, εὐκολώτεραί εἰσιν αἱ στερήσεις αὐτῶν, ἢ τῆς πολυποσίας καὶ ἀδδηφαγίας. δοκεῖ μοι δὲ, 3 καὶ ὁ Ἱπποκράτης τῷ εἰπεῖν, „ 4 σῖτα, ποτὰ, κόποι, ὕπνοι, ἀφροδίσια σύμμετρα, κατὰ λόγον καὶ κατὰ τάξιν προσέθηκε ταῦτα. εἰπὼν γὰρ σῖτα καὶ ποτὰ πρότερον ὡς ἀναγκαιότατα, ὕστερον δὲ τὰ λοιπά.

Ὅπως

1. Σὺν μέτρῳ MS. συμμέτρῳ minus recte; cum vero librarii duas voces in unam contraherent non raro corruperunt autores; Ariſtænetus lib. 2. ep. 1. ἀλλ' ὦ φίλη πειθοῖ παροῦσα συνεργὸν ποίει κατορθοῦν ἀνυσίμως. Egregius Mercerus legit συνεργός: videtur autem Ariſtænetus ſcripſiſſe σὺν ἔργῳ. contra ex una voce ſæpe plures fecere. Nonus c. 179. p. 206. τοὺς δὲ διὰ δριμύτητα χυμῶν καθαίρειν δεῖ κατ' ἀλλήλων φαρμάκοις, vertit interpres: *eos medicamento alternis diebus educere oportet.* male lego κατάλληλοις vel καταλλήλως. Anonymus in Iſagog. Anatom. c. 2. τοῦ δὲ διεξοδικοῦ, τὸ μὲν ὅσον ἐφ' ἕδραν ὄν, γλουτός. ſic quoque legitur apud Ariſtotelem H. A. lib. 1. c. 13. ubi Gaza legit ἐφέδραιον quod probant Viri Docti malim tamen legere ἐφέδρανον. Fundus emendationis eſt Rufus Epheſius de part. Hom. lib. 1. p. 52. edit Londin. πυγαὶ δὲ μετὰ τὴν ὀσφὺν σαρκώδη καὶ ἐφέδρανα καλεῖται. Cæterum Anony-

mus

ſunt. Nam ut bibere & eſſe omnium maxime neceſſarium eſt, ut vivamus, ita reliquæ cauſæ tanto inferiores & minores eo cenſendæ ſunt. Nam ſi homo nec edat, nec bibat, fieri profecto non poteſt ut vivat. hisque moderate qui utitur, atque adeo recte ſibi propagat vitam. Aliæ autem cauſæ, quas ante diximus, ſi non adſint, tamen mortis efficientes non fuerint. Idcirco penuriæ earum facilior eſt conditio, quam vel crapulæ vel edacitatis. Atque ut exiſtimo, Hippocrates cum dixit, Cibus, potus, labor, ſomnus, venus, mediocria: recte atque ordine iſta adjunxit, cum cibos & potum præpoſuiſſet, ut maxime neceſſaria, reliquis ſubjunctis.

Quo-

mus iſte ſi non omnia, certe plurima ex Ariſtotelis H. A deſcripſit.

2. Ἅς περιείπομεν hæc verba Muſuri verſio non agnoſcit, in locum eorum habet, *qualia ſunt venerea.* MS. Leid. in margine etiam habet οἷα τὰ ἀφροδίσια. didici autem ex verſione Muſuri hæc verba huc pertinere.

4. Καὶ ὁ Ἱππ. MS. ὅτι καὶ ὁ Ἱππ. quæ lectio omnino vera.

3. Σῖτα Hippocratis locum reſpicit, ut puto, lib. VI. de morb. vulg. Sect. 6. p. 1190. πόνοι, σιτία, ποτά, ὕπνος, ἀφροδίσια μέτρια.

Ὅπως καὶ τὰ μὴ δυνάμενα πέψαι, ζητεῖ ὁ στόμαχος καὶ ὅπως γίνεται ἡ ὄρεξις, καὶ ἐσθίομεν καὶ πίνομεν ἡδέως.

ΚΕΦ. ΙΑ'.

Ἐπεὶ δὲ καὶ τὸ διαιτᾶσθαι κατὰ λόγον, τῶν δυσκολωτάτων πανύ ἐστιν ἐπὶ πᾶσι σχεδὸν ἀνθρώποις· εἰ γὰρ καλῶς ἡ Φύσις προηγήσατο τὸν στόμαχον, 1 τοῦ πᾶσι τὴν τροφὴν διδόναι, ἀλλὰ διὰ τὸ εὐόρεκτον αὐτοῦ, καὶ τὰ μὴ δυνάμενα πέψαι, μέχρις ἂν πλήρης γένηται, λαμβάνει.
„ ἐπιθυμεῖ γὰρ ἡ Φύσις ἅ τινα χατίζει, εἰς τὸ
„ 2 ἐμπλῆσαι τὴν μοῖραν ἐκείνην καὶ ἰσῶσαι, κατὰ τὸν
„ Ἱπποκράτην, 3 τὴν θ' ὑστερημένην, καὶ κενεὴν οὖσαν
„ τοῦ σώματος, ἃς πηγὰς ὠνόμασε τέσσαρας οὔσας·
„ τούτου χάριν καὶ ἡδέως ἐσθίομεν καὶ πίνομεν, Φησὶν,
„ οὗπερ ἂν ἱμειρώμεθα· καὶ κατὰ τοῦτο οὐ δύναται πέψαι· καὶ 4 τούτου χάριν ἀπεψίαι ἐπακολουθοῦσι συχναὶ καὶ ἐπάλληλοι, αἰτίαι οὖσαι, ὡς προείπομεν, δεινῶν. ἐκ δὲ τούτων πλησμοναὶ, καὶ τὰ τοιαῦτα

1. Τοῦ πᾶσι. MS. τό.

2. Ἐμπλῆσαι aliter hæc verba leguntur apud Hippocratem lib. IV. de morb. p. 502. ſolent autem recentiores cum antiquorum loca citant, demere, addere, mutare, pro minus uſitatis verbis, uſitatiora ſubſtituere. Dioſcorides lib. VI. c. 30. τεκμήριον δὲ ἐστὶν ἐπ' αὐτῶν σωτηρίας, ὅταν ἄρξωνται ἰχθύας προσφέρεσθαι. quæ verba ſic protulit

Quomodo etiam quæ non poteſt concoquere, ſtomachus requirit, quoque modo excitatur appetentia, edimusque ac bibimus libenter.

CAPUT XI.

Sed enim victus diſciplinam, ut ratio poſtulat, tenere, omnibus fere hominibus perdifficile eſt: etſi enim recte natura ventriculum providit, qui omnibus cibum largiretur, attamen propter inſignem appetentiam, etiam quæ concoquere non poteſt, quoad refertus ſit, aſſumit: appetit enim natura quæ deſiderat, ad hanc partem corporis implendam & æquandam, ut Hippocrates ſcribit, & quæ vacua & inanis eſt in corpore, quos quatuor fontes nominavit: hac de cauſa libenter & comedimus & bibimus, ut ait, id cujus deſiderio tenemur: atque hac de cauſa non poteſt concoquere: proindeque cruditates crebræ & aſſiduæ conſequuntur, quæ ut dixi-

lit Nonus cap. 277. qui integrum hoc caput ex Dioſcoride deſcripſit & ex eo emendandus. σημεῖον δ' σωτηρίας, ἐὰν ἰχθύας δυνήσονται φαγεῖν.

3. Τὴν θ' ὑστερημένην. MS. τὴν ὑστερημένην.

4. Τούτου χάριν MS. τούτου γ' χάριν.

αὗτα πάθη ἕπονται· διὰ τοῦτο, καὶ χρεία πρὸς ταῦτα βοηθείας· ἐροῦμεν καὶ περὶ τούτου, ἔχοντες ὁδηγοὺς καὶ μάρτυρας εἰς ταῦτα καὶ τοὺς σοφοὺς τεχνίτας.

Ὅπως εἰς πάντα 1 συμφέρει ἡ κένωσις.

ΚΕΦ. ΙΒ'.

Φημὶ 2 δὲ ὅτι ταῦτα πάντα κενώσεως δεῖται· „ ὅσα γάρ φησιν Ἱπποκράτης, 3 πλησμονὴ „ τίκτει, κένωσις ἰῆται· αὕτη γὰρ καὶ πρὸ τοῦ γενέσθαι, ταύτην κωλύει, καὶ μετὰ τὸ γενέσθαι ἰᾶται.

Περὶ ἐμέτου, καὶ ὅπως ἐστὶν ὠφελιμώτατος διὰ πολλῶν ἀποδείξεων.

ΚΕΦ. ΙΓ'.

Πρὸ πάντων δὲ ἡγοῦμαι τῶν καθαιρόντων, ἀσφαλέστατον, καὶ ἀκινδυνότατον, καὶ οἰκειότατον τὸν ἔμετον· ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν ἄλλων καθαρσίων, κατὰ τὴν δύναμιν καὶ διάγνωσιν τῶν ἰατρῶν ἐστὶν, ὠφε-

1. Συμφέρει MS. συμφέρῃ. cæterum inter hoc & præcedens caput MS. hocce lemma inſerit. ὅσα τῶν διαστημάτων εὔκολα καὶ ὅσα δύσκολα.

2. Δὲ ita quoque MS. in margine vero emendatur δή.

3. Πλησμονή. Hippocrates Aphor. Sect. II. Aphor. 22.

diximus, morborum cauſæ ſunt. hinc etiam impletiones, & iſti affectus eveniunt: idcircoque opus adverſus eos auxilio eſt, de quo etiam diſſeremus, viæ duces & adſtipulatores in his habentes doctos medicos.

Quomodo ad hæc omnia confert inanitio.

Caput XII.

Dico igitur iſta omnia inanitione egere. nam, ut ait Hippocrates, Quæcunque repletio parit, inanitio curat. hæc enim repletionem & antequam naſcatur, naſci prohibet, & natam curat.

De Vomitu, quodque utiliſſimus eſt, multis rationibus.

Caput XIII.

Sed ante omnia purgantia, tutiſſimum, a periculo remotiſſimum & accomodatiſſimum ſtatuo eſſe vomitum. Nam in aliis purgantibus, pro facultate & ſcientia medicorum prodeſſe quidem licet, ſi probe notus ſit humor qui lædit: ſin male

ὠφελῆσαι μὲν, καλῶς διαγνωσθέντα τὸν λυποῦντα χυμόν. βλάψαι δὲ, κακῶς διαγνωσθέντα· ἐπεὶ, „ εἰ 1 μὲν οἷα δεῖ καθαίρεσθαι, καθαίρονται, ξυμ- „ φέρει τε καὶ εὐφόρως φορέουσιν. ἢν δὲ μὴ, τοὐναν- „ τίον· 2 τοῦ στομάχου ὄντος ὡς πηγὴ τῶν πάντων· ἐξ αὐτοῦ δὲ ϗ καὶ ἡ πηγὴ, καὶ ἡ ἀρχὴ, καὶ ἡ γένεσις τῆς τροφῆς τε καὶ τῆς πλησμονῆς· ἐξ αὐτοῦ, πέφυκε τίκτεσθαι καὶ πάντας χυμούς· ὅθεν καὶ πληρουμένου τούτου, πληροῦνται ἐξ αὐτοῦ τὰ πάν- τα μέρη τοῦ σώματος. κενουμένου δὲ 3 κενοῦνται, μέχρις ἂν καὶ αὐτὰ τελείως κενωθῶσιν· αἰτία γὰρ τῆς τροφῆς πάντων εὐχρήστων τε καὶ ἀχρή- στων χυμῶν, αὐτός ἐστιν. ὅτι δέ ἐστι καὶ κοινὸν παράγγελμα ἐπὶ πάντων, 4 τὴν ἐναντίαν αἰ- τίαν τῇ τὴν βλάβην ἐργασαμένῃ προσάγειν, κατὰ τοῦτο πρὸ τῶν ἄλλων καθαρσίων, προκρίνω τὸν ἔμε- τον· ἔτος γὰρ ὁ ἔμετος, μὴ μόνον τὸν στόμα- χον, καὶ τὰ τοῦ σώματος μέρη, τὴν ἐξ αὐτοῦ 5 δεξάμενα τροφὴν, κενοῖ καὶ καθαίρει, ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς τοὺς χυμούς.

1 Παρά-

1. Εἰ μὲν. Hippocrates μὲν & pro καθαίρονται, καθαίρωνται. conf. Aph. 25. Aphor. Sect. 1. Aph. 2. pro εἰ μὲν Hippocrates ἢν & 3. Sect. IV.

2. Τοῦ

notus ſit, offendere. Si enim talia purgentur, qualia purgari oportet, utile eſt, & facile ferunt: ſin minus contra: cum præſertim ſtomachus ſit, ceu omnium fons & caput: ex eo autem & fons, & principium & origo alimenti eſt & repletionis: ex eoque ſolent etiam naſci omnes ſucci. Itaque cum repletus eſt, ex eo omnes deinceps corporis partes replentur: cum inanitur, inaniuntur, dum & ipſæ penitus exhauriantur. nam ipſe auctor eſt omnium & ſalubrium & inſalubrium alimenti ſuccorum. Quia autem commune præceptum eſt in omnibus, cauſam adverſariam ei cauſæ, quæ incommodum attulit, inducere: idcirco aliis purgantibus antepono vomitum. Vomitus enim non ſolum ſtomachum & corporis partes, quæ ex eo alimentum acceperunt, purgat, ſed & ipſos humores.

Exem-

2. Τοῦ στομάχου ὄντος. MS. τοῦ στομάχου γὰρ ὄντος.

3. Κενοῦνται male MS. κινοῦνται.

4. Ἐναντίαν. vid. noſter. c. 36. & c. 10.

5. Δεξάμενα MS. δεξαμένων.

1. Πα-

1 Παράδειγμα, ὅπως ἀπὸ τῆς τροφῆς πληροῦνται τὰ πάντα μέρη τοῦ σώματος, καὶ ἀπὸ τῆς κενώσεως κενοῦνται· καὶ ὅπως ἕλκει τὸ σῶμα ἀπὸ τῆς τροφῆς πᾶσαν ἰκμάδα αὐτῆς.

ΚΕΦ. ΙΔ'.

Οἶμαι γὰρ, ὥσπερ τις λειμὼν πᾶσαν 2 φύσιν ἐν ἑαυτῷ φέρων δένδρων, φυτῶν τε καὶ βοτανῶν· 3 μέσον δ' αὐτοῦ ἐν κοιλότητι πηγὴν ἀναβλύζουσαν ὕδατος ἔχων. οὗτος ἐκ τῆς ἐνούσης αὐτῷ πηγῆς ἀρδεύει τὰ ἐν αὐτῷ πάντα, ζωογονεῖ τε καὶ τρέφει. ἅπερ μετρίως μὲν καὶ ἀναλόγως τῆς ὑγρότητος μεταλαμβάνοντα τροφῆς ἕνεκεν 4 αὐτῶν, καλῶς ἔχουσι· πλησμονῆς δὲ γινομένης εἰς ταῦτα, πολλὴν ὑγρότητα δεξάμενα, οὐ τὸ εὐθαλὲς περισώζουσι διὰ τὴν ἐπαγομένην αὐτοῖς πλείστην ὑγρότητα· τῆς δ' ὑγρότητος κενουμένης ἐξ αὐτῶν, πρὸς τὴν κοιλότητα 5 χωρῆσαι τὸ κενούμενον, ὡς ἂν ἡ πηγὴ τὸ δοθὲν ἀπολάβῃ. οὕτω καὶ ἡ γαστὴρ πηγὴ πᾶσι τοῖς μέρεσι τῶν σωμάτων οὖσα, ταυτὸ ποιεῖ· πλησμονῆς γινομένης ἐν αὐτῇ, διὰ τὸ μὴ λαμβάνειν τὰ συνήθη μέρη τοῦ σώματος, τὴν συνήθη τροφὴν, πλή-

1. *Παράδειγμα.* MS. hoc lemma in tria diviſit, quaſi tria forent diſtincta capita.

2. *Φύσιν δένδρων.* ſic *λίθου φύσιν* dixit Poeta Anonymus recentioris ævi, nondum *ὅσα γε ἡμᾶς εἰδέναι* editus.

Χαλκὸς δὲ καὶ σίδηρος ἢ λίθου φύσις
Τῷ βασιλεῖ φαρέτραν οὐκ ἂν εἰσφέροι.

3. Μέ-

Exemplum, Quomodo corporis partes omnes cibo replentur, & inanitionibus inaniuntur: quo etiam modo corpus omnem cibi humorem trahit.

CAPUT XIV.

Arbitror enim, quemadmodum pratum, quod omne in ſe genus arborum, ſtirpium & herbarum fert: & in cavo fontem aquæ ſcatentem habet, ex ſuo fonte quicquid in ſe eſt rigat, animat, & alit quæ ſi modice & pro eo ac ratio poſtulat humore perfruantur, alimenti cauſa ſui, bono habitu ſunt: verum copia in eis exuberante, multo humore redundantia, non conſervant viriditatem, propter humoris copiam: cumque humor ex iis vacua-

3. Μέσον. omiſit interpres, ſubaudiendum vero κατὰ. *in medio ejus*. Oppianus lib. I. de Venat. v. 186.

Καὶ ῥάχις ἀμφίδυμος μέσον ἰσχία πιαίνουσα

Cl. Arnaldus Lect. Græc. lib. II. c. 9 p. 196. ſcribendum conjicit ἀμφίδυμ᾽ ἐς μέσον ſed, ignoſcant mihi manes Viri Doctiſſimi, nihil mutandum. Etenim autores qui generoſum depingunt equum, duplicis etiam ſpinæ mentionem faciunt. Virgilius Georg. lib. III. v. 87.

At duplex agitur per lumbos ſpina.

conf. Apulejus lib. de Deo Socratico p. 54. edit. Elmenh.

4. Ἀυτῶν MS. ἀυτῶν.

5. Χωρῆσαι legendum ut habet MS. χωρῆσαι χρὴ.

 1. Ἰσ-

πλήρης ἐστιν· ἧς κενουμένης, πάλιν κενοῦται, κτλ.
τοῦ σοφὸν 1 Ἱπποκράτην, Φησὶ γάρ· „ ἐπὴν εἰς τὴν
„ 2 κοιλίαν πέσῃ τὰ βρώματα καὶ τὰ ποτὰ,
„ ἐπαυρίσκεται τὸ σῶμα ἀπὸ τῆς 3 κοιλίης, καὶ
„ πληροῦται σὺν τῇσι πηγῇσιν, ἐπὴν δ' ἡ κοιλίη
„ 4 κενῶται, ἀποδίδοται αὖθις ὀπίσω ἡ ἰκμὰς,
„ ὥσπερ καὶ ἐπεδέξατο· καὶ 5 πάλιν, ἡ
„ κοιλίη τῷ σώματι πάντων πηγή ἐστι πλέη
„ ἐοῦσα. κενεὴ δὲ γινομένη, ἐπαυρίσκεται ἀπὸ τοῦ
„ σώματος 6 τηκομένου. καὶ 7 πάλιν, ἐπὴν
„ φάγῃ ἢ πίνῃ ὁ ἄνθρωπος, ἕλκει τὸ σῶμα εἰς
„ ἑωυτὸ ἐκ τῆς κοιλίης τῆς ἰκμάδος τῆς εἰρημένης
„ καὶ 8 πηγαὶ ἕλκουσι διὰ τῶν Φλεβῶν ἀπὸ τῆς
„ κοιλίης, ἡ ὁμοίη ἰκμὰς τὴν ὁμοίην, καὶ διαδί-
„ δωσι τῷ σώματι, ὥσπερ ἐπὶ τῶν Φυτῶν ἕλκει
„ ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ὁμοίη ἰκμὰς τὴν ὁμοίην.

Οτι

1. Ἱπποκράτην. Hippocrates lib. IV. de morbis. p. 502.
2. Κοιλίαν Hipp. κοιλίην.
3. Κοιλιης. MS. κοιλίας & ſic quoque apud Hippocratem legitur
4. Κενῶται MS. κενοῦται.
5. Πάλιν. loc. cit. p. 498.
6. Τηκομένου. ubique hoc verbum in ſcriptis Hippocratis occurit & tamen in eo erratum. libr. περὶ ἀφορῶν. p. 680. τέθηκε γὰρ τὸ πῦον, καὶ σήπει τὴν γονὴν leg. τέτηκε vel τήκει. prius vulgata lectio firmat, poſterius Vaticana exemplaria, in quibus le-

gitur

cuatur, quod vacuatur in cavum ſe recipit, ut fons, quod largitus eſt, poſtliminio recipiat: item & ventrem facere, qui quidem omnibus eſt corporis partibus fons: in quo ſi repletio ſit, propterea quod conſuetum alimentum non accipiunt ſolitæ corporis partes, eum refertum eſſe: ſi inanitio, rurſum eas inaniri, ut doctus cenſet Hippocrates. ait enim Ubi in ventrem delapſus eſt cibus & potus, e ventre corpus eo fruitur, & cum fontibus repletur: verum ubi venter inanitur, retrorſum humor redditur, quemadmodum & corpus accepit: & rurſum, Venter corpori omnium fons eſt, cum plenus eſt: verum vacuus, fruitur corporis tabe & conſumptione: & rurſum, Ubi comedit & bibit homo, ad ſe corpus elicit e ventre ex ſucco jam dicto, & fontes e ventre per venas trahunt, ſimilis humor ſimilem & dilargiuntur corpori, quemadmodum in ſtirpibus e terra ſimilis humor ſimilem attrahit.

Quod

gitur τέγγει. 8. Καὶ πηγαὶ Hipp. καὶ αἱ
7. Πάλιν. loc. cit. pro πηγαὶ MS. πηγὰς male.
πίνῃ Hippocr. πίῃ.

Οτι ὁ ἔμετος, μὴ μόνον εἰς προφυλακὴν ὠφελιμώτατος, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἀκμὴν πολλάκις· καὶ ὅτι ἐξ αὐτοῦ κενοῦνται τὰ τῶν ὅλων μερῶν περιττώματα.

ΚΕΦ. ΙΕ'.

Ενεκεν γὰρ τούτων, καὶ προφυλακῆς χάριν, καὶ καθάρσεως τῶν περιττωμάτων, καὶ εἰς τὴν αὐτὴν τοῦ ῥευματισμοῦ πολλάκις τὴν ἀκμὴν, ἐστὶν ὁ ἔμετος πάντων ὠφελιμώτερος. καὶ γὰρ ἐπεὶ ἡ προνοητικὴ δύναμις τῆς καθάρσεως τῶν περιττωμάτων, ὡς προείπομεν, πλείστη ἐστὶν, ἡ μὲν, ἐν τῇ γαστρὶ, ἡ δὲ, ἐν ἥπατι, ἀρτηρίαις τε καὶ φλεψίν· ἡ δὲ, καθ' ἕκαστον μόριον· τῶν μορίων δὲ ἀτονησάντων, ἀνάγκη καὶ τὰ περιττώματα πλείονα εἶναι. ἔνι δὲ ὁ στόμαχος αἴτιος πάντων τῶν προθέσεων, ὡς πρότερον πλατυτέρως εἴπομεν· λυσιτελὲς καὶ συμφέρον διὰ τοῦτο, καὶ πάντων κρεῖττον κρίνω ποιεῖν τὴν τοιαύτην τῶν πάντων κένωσιν, ἐκ τοῦ τοιούτου στομάχου δι' ἐμέτου.

Οσα

Quod vomitus non modo præcautionis gratia eſt utiliſſimus, ſed etiam in ipſo frequenter vigore morbi: quodque per eum univerſarum partium excrementa vacuantur.

Caput XV.

Horum enim cauſa & præcautionis gratia & purgationis excrementorum, etiam in ipſo fluxionis vigore ſæpenumero, vomitus omnium utiliſſimus eſt. Nam quia vis illa cui proviſio & procuratio attributa eſt excrementorum purgandorum, plurima eſt, cum in ventre, in jocinore, in arteriis, in venis, tum vero etiam in ſingulis particulis: particulis tamen imbecillioribus neceſſe eſt majorem vim excrementorum colligi: eſtque ſtomachus omnium quæ corpori accedunt & adjiciuntur auctor, ut ante latius diſſeruimus: idcirco commodum & conducibile & omnium optimum judico, hujusmodi inanitionem omnium iſtorum moliri per ſtomachi vomitum.

Ὅσα ὠφελεῖ ὁ ἔμετος.

ΚΕΦ. Ιϛʹ.

Ὠφελεῖ δὲ οὗτος, ὡς ὁ Γαληνός φησιν, εἰς ταῦτα· „ φλέγμα κενοῖ ὁ ἔμετος, καὶ κουφί-
„ ζει τὴν κεφαλήν· καὶ τοὺς προθυμοτέρως φαγόντας,
„ καὶ οἴνου πλείονος λαβόντας, βλαβῆναι κωλύει·
„ βοηθεῖ δὲ ἡ δι' ἐμέτων κάθαρσις, καὶ ταῖς ὑπεράγαν
„ ἐξογκώσεσι τοῦ σώματος, ἀρήγει δὲ καὶ τοῖς ὑπερ-
„ βαλλόντως κατισχνωμένοις. τὰς δὲ 1 ῥευματικὰς
„ διαθέσεις πάσας φιλεῖ ὁ ἔμετος ἐξιᾶσθαι, καὶ
„ ἕλκωσιν νεφρῶν καὶ κύστεως, καὶ τῶν ἄλλων μορίων·
„ καὶ τὰς καχεξίας τοῦ σώματος, καὶ τὰς ἀρθριτι-
„ κὰς 2 διαθέσεις, ποιεῖν δὲ χρὴ τὸν ἔμετον 3 οὕτως.

Ὅσα δεῖ ἐσθίειν ἐν τῷ ἐμέτῳ, καὶ ὅπως ποιεῖν αὐτόν.

ΚΕΦ. ΙΖʹ.

Πρῶτον μὲν, ἐσθίειν τροφὰς πολυειδεῖς καὶ ποι-κίλας, ἄνευ στρυφνῶν καὶ ξηρῶν· εἶναι δὲ τὰς τοιαύ-

1. Ῥευματικὰς. MS. ῥευστικὰς.

2. Διαθέσεις vertit interpres: *articulorum cauſas.* ſtylo nempe medicorum qui *cauſam* dicunt pro *morbo.* Theodorus Priſcianus. lib. 1. c. 12. *de oculorum cauſis diverſis.* c. 8. *ſi de frigore ergo auribus cauſatio vel dolor emerſerit* Cæl. Aurelianus lib. IV. Morb. Chronic. c. 10. *ſi in membrana, quæ latera circumtegit, hypozygos appellata, fuerit*

Quas ad res Vomitus utilis ſit.

CAPUT. XVI.

Has autem ad res, ut Galenus dicit, utilis eſt vomitus, pituitam exinanit, caput levat, qui avidius comederunt, & largius vino ſe ingurgitarunt, lædi prohibet. Opitulatur & vomitus purgatio, corporibus immodice obeſis, prodeſt & immoderate emaciatis. Omnes affectus a fluxione profectos perſanare ſolet: ſed & ulcerationem renum, veſicæ, aliorum partium, & malum corporis habitum & articulorum cauſas. Sic autem vomendum eſt.

Quæ cum vomendum eſt, comedenda ſunt, quoque pacto vomitus ciendus.

CAPUT XVII.

Primum quidem comeſſe oportet cibos varios & cujusque generis, exceptis dun-

fuerit generata collectio, difficultas ſpirationis ſequitur, quam dyſpnœam vocaverunt, & difficilis jacendi poteſtas ſupra contrarium patienti latus, hoc eſt quod cauſa non tangitur, id eſt in quo morbus vel abſceſſus non eſt; ſic αἰτίαν quoque uſurpant ſcriptores Rei Accipitrariæ.

3. Οὕτως. MS. οὔτω.

1. Ἐσθίειν

τοιαύτας τροφὰς, τὰς μὲν πλείστας γλυκυτέρας· πρὸ πάντων δὲ εἶναι χρὴ, ὡς εὐδοκιμεῖν ἐνεργέστερα, ῥαφανὶς καὶ τάριχος παλαιός· ταῦτα γάρ εἰσιν ἀναγκαιότερα· κρόμμυον ὀλίγον, πράσα, εὔζωμον, ὀρίγανον, τὰ λιπαρὰ τῶν κρεῶν· μηδὲ τὴν μάσησιν χρὴ ἐπιμελῶς διατρίβειν. καὶ ἀμύγδαλα εἰς μέλι διαβάπτοντα. οἴνους δὲ τρισσοὺς πίνειν· αἱρετέον δὲ τοὺς γλυκυτέρους. 1 ἐσθιόντων δὲ καὶ πινόντων κατὰ τὸ δυνατὸν, χρὴ προσκαρτερεῖν ἕως τρίτον ὥρας. εἶτα χλιαρὸν ὕδωρ μετὰ μέλιτος πίων πλεῖστον, ἐμείτω, 2 δακτύλου, ἢ πτεροῦ καθέσει, μετὰ ἰρίνου ἐλαίου ἢ 3 κυπρίνου· χλιαροῦ δὲ ὕδατος πάλιν ἐπιδιδόναι χρὴ, καὶ ἐμείτω ἔστ' ἂν τὸ χλιαρὸν μόνον ἐξέλθῃ ὕδωρ· μετὰ δὲ τὸ καλῶς ἐμέσαι, ἀποπλυνέτωσαν τὸ στόμα οἴνῳ παλαιῷ προφυλακῆς χάριν καὶ 4 ὑγείας ὀδόντων· καὶ περιπατείτωσαν ἡσύχως εἰς τόπον χλιαρὸν πρὸς ὀλίγον· εἶτα ἀναπαυέτωσαν· τῇ δὲ νυκτὶ, ἄρτον μετὰ οἴνου κε-

κι ε-

1. Ἐσθιόντων. pro ἐσθιόντας καὶ πινόντας. ab hoc loquendi genere non abhorrent quoque alii ſcriptores. Diodorus Siculus in excerpt Peireſcianis. p. 237. Σαγηνεῖς Μεσσήνιοι κατὰ τὸν βόλον ἕτερον μετ' οὐδὲν ἀνείλκυσαν, χαλκοῦν δὲ τρίποδα μόνον ἐπιγραφὴν ἔχοντα. ΤΩΙ ΣΟΦΟΤΑΤΩΙ. ἀναχθέντος δὲ τοῦ κατασκευάσματος δοθῆναι τῷ Βίαντι. quem locum mihi indicavit Erud. Reiske.

2. Δακτύλου. MS. δακτύλῳ

3. Κυπρίνου. huc usque MS. Leid. reliqua in eo deſiderantur.

4. Ὑγείας ὀδόντων. Valde veteres ſtudebant nitori & ſanitati dentium, hinc medici cum a medicamentis labem forte dentibus aſpergi poſſe verentur, addunt præſervationem. Marcellus de medicamen-

tis

duntaxat adſtringentibus, & ſiccis: ac cibos eſſe eos magna ex parte oportet dulciores: ſed ante omnia, ut efficaciora ſumi debent, radiculæ & ſalſamentum vetus: hæc enim neceſſaria magis ſunt: cæparum aliquantum, porrum, eruca, origanum, pinguis caro: (nec ſunt magnopere mandenda:) amygdalæ etiam in mel tinctæ: vinum trium generum bibendum, ſed dulcius præoptandum. Cum ſic pro virili ederint & biberint, ad tertiam horæ partem expectandum, deinde aquam tepidam copioſam ex melle ubi biberint, vomant, digito inſerto, aut pinna, oleo irino aut cyprino delibutis: ac rurſum aqua tepida porrigenda eſt: vomantque eo usque dum ſola aqua reddatur; ubi ſatis vomuerint, vino vetere os colluant, ſalutis & cuſtodiæ dentium cauſa, & in loco tepido leviter ambulent aliquamdiu, deinde quieſcant: noctu pane ex vino diluto ſum-

tis c. VII. *Capillis nigrandis infectio optima: hirundinum ſtercus quantum ſufficiat cum aceti ſextario mitte in vas fictile, atque in ſimo caballino per dies* XXXV. *ſuffoſſum habeto, ac ſic macerato, atque hoc medicamento raſum caput inlinito in umbra per peniculum pictoris: ſed ſevo cervino faciem prius perunge, ne quid inde deſtillet & maculet & dum ſiccatur infectio, oleum intra os teneto ne & dentes inficiantur.* plura vide ibidem.

κερασμένε φαγόντες, ὑπνώττωσαν· τῇ δὲ ἐπαύριον, ὀλίγα ἐσθιέτωσαν, καὶ μὴ πάνυ ψυχρά.

Ἕτερος τρόπος Ἱπποκράτους περὶ ἐμέτου.

ΚΕΦ. ΙΗ.

Κατὰ δὲ τὸν 1 Ἱπποκράτην, „ τὸν χειμερινὸν „ καιρὸν δεῖ ἐμεῖν ἐπὶ πλεῖστον· χρὴ δὲ, ὥς „ φησὶ, λουσάμενον πρῶτον θερμῷ πλείστῳ, προπι„ εῖν 2 εὐκράτου τινός· ἔπειτα σιτία παντοδαπὰ „ ἐσθίειν, καὶ μὴ πιεῖν ἐπὶ τῷ σιτίῳ, μηδ' ἀπὸ τοῦ „ σιτίου ἀλλ' ἐπισχεῖν, ὅσον 3 δέκα στάδια διελθεῖν· „ ἔπειτα συμμίξας οἴνους τρεῖς, πίνειν διδόναι, αὐ„ στηρὸν, γλυκὺν καὶ ὀξὺν, πρῶτα μὲν ἀκρατέστε„ ρον, κατ' ὀλίγον δὲ καὶ διὰ πολλοῦ χρόνου, ἔπει„ τα ὑδαρέστερον καὶ θᾶσσον, καὶ πολύ. ὅστις δὲ, φη„ σὶν, εἴωθε τοῦ μηνὸς δὶς ἐμέειν, ἄμεινον 4 ἕξει ἐφε„ ξῆς ποιέεσθαι τοὺς ἐμέτους, ἐν δυσὶν ἡμέρῃσι μᾶλ„ λον,

1. Ἱπποκράτην. Hippocrates lib. de ſalubr. vict. rat. p. 332.

2. Εὐκράτου. Hippocrates. ἀκρήτου.

3. Δέκα. Foeſius cum Cornario legit τέσσαρα Galenum ſecuti, δέκα tamen ſervant omnia ferme exemplaria, quædam etiam legunt δεκατέσσαρα malim ſervare δέκα. facile enim potuit fieri, ut ultimis literis εκα deletis ſolum δ' remaneret id eſt quatuor, unde lectio iſta nata, cum vero in quibus exemplaribus legeretur δέκα in aliis Δ', utrumque conjunxere, unde δεκατέσσαρα.

4. Ἕξει. non agnoſcunt Codices Hippocratis hanc vocem, & ſane videtur ex gloſſa orta eſſe, in quibusdam

ſumpto, dormiant: poſtero die paulum comedant, nec valde frigida ſumant.

Alius modus Hippocratis de vomitu

CAPUT XVIII.

Porro juxta Hippocratem, maxima ex parte hyeme vomendum eſt. Oportet autem, ut ait, calda copioſa lotum hominem primum ante bibere dilutam potionem: deinde cibos cujusque generis promiſcue ingerere, nec inter cibum bibere, nec a cibo, ſed ſe ſuſtinere tamdiu, dum decem ſtadia peragrari poſſint: deinde vini tria genera commixta dare bibenda, auſterum, dulce, acidum: initio meracius, paulatim tamen & longo intervalle deinde dilutius, crebrius & largius. Qui autem conſuerit, inquit, bis quotquot menſibus vomere, ſatius fuerit, ſi duobus deinceps diebus continentibus id faciat, quam decimo quinto quoque die: quod

dam enim exemplaribus legitur ἐφεξῆς in aliis ἑξῆς vel ἐξείης, unde delerem eam. Pariter etiam gloſſa mihi maculatus videtur Ammonius in voc. ἀπελεύθερος. Ἐξελεύθερος δὲ, ὁ γενόμενος διὰ χειρὸς προστήλυτος, ἢ κατὰ ἄλλην τινὰ αἰτίαν δουλεύσας, εἶτα ἐλευθερωθείς. valde exercuit τὸ προστήλυτος Viros Eruditiſſimos Salmaſium & Heraldum & nuper etiam Celeb Valckenaerium. Sed pace tan-

torum

„ λον, ἢ διὰ πεντεκαίδεκα· οἱ δὲ πᾶν τοὐναντίον
„ ποιέουσιν 1 ὁκόσοι δὲ, φησὶν, ἀνεπιτήδειοι ἀπε-
„ μέειν τὰ σιτία, ἢ ὁκόσοισιν αἱ κοιλίαι οὐκ εὐδιέ-
„ ξοδοι, τούτοισι πᾶσι ξυμφέρει πολλάκις τῆς ἡμέ-
„ ρας ἐσθίειν, καὶ παντοδαποῖσι βρώμασι καὶ ὄψοισι
„ χρέεσθαι πάντα τρόπον ἐσκευασμένοις, οἴνους τε πί-
„ νειν δισσοὺς καὶ τρισσοὺς, καὶ οὕτως ἐμέειν. Φησὶ δὲ καὶ
„ περὶ τῶν τοιούτων οὕτως. 2 ἄνδρα δὲ χρὴ ὅς ἐστι
„ συνετὸς, λογισάμενον, ὅτι τοῖσιν ἀνθρώποισι πλεί-
„ στου ἄξιόν ἐστιν ἡ ὑγιείη, ἐπίστασθαι ἐκ τῆς ἑωυτοῦ
„ γνώμης ἐν τῇσι νούσοισιν ὠφελέεσθαι.

Ἕτερος τρόπος Ἀλεξάνδρου.

ΚΕΦ. ΙΘʹ.

3 Ἀλέξανδρος δέ φησιν οὕτως. 4 εἴπερ οὖν φαίνοιτό σοι δι' ἐμέτων κενῶσαι τοὺς λυποῦντας χυμοὺς, φεῦγε τισὶ χρήσασθαι φαρμάκοις, ἐμέτους 5 δυνάμενος κινῆσαι. 6 εὐχερῶς δὲ ἐπιπλεύσει καὶ ἀνενεχθήσεται τὸ περιττὸν, φησὶν, εἴπερ-

torum Virorum dixerim, merum videtur gloſſema, ſic autem verba Ammonii conſtituo. Ἐξελεύθερος δὲ, ὁ διὰ χρέος ἢ κατὰ ἄλλην τινὰ αἰτίαν δουλεύσας, εἶτα ἐλευθερωθείς. adſcripſerat autem aliquis ut explicaret τὸ ἐξελεύθερος, γενόμενος προσολύτους, quod poſtea in textum irrepſit. Gloſſæ Veteres Verb. Juris. προσολύτους, ἀπολυθείς.

1. Ὁκόσοι plurimum hic variant Codices, ut notavit ad hunc locum Foeſius; quem vide.

2. Ἄνδρα Hippocrates lib. de ſalubr. vict. rat. p. 340. & lib. de affectionibus

quod tamen contra nonnulli faciunt. Qui autem ad cibos, inquit, vomendos accommodati non ſunt, aut quibus non facile deſcendit alvus, his omnibus confert ſæpius die eſſe, & omne genus ciborum & opſoniorum varie apparatorum vorare: vinaque duo vel tria bibere ac ſic vomere. Sed & de his ita ſcribit, Qui homo ſapiat, eum reputantem quanti hominibus ſit valetudo, ſcire in morbis a ſua prudentia auxilium petere oportet.

Alius Modus Alexandri.

CAPUT XIX.

Alexander autem ita ſcribit, Si igitur tibi paret, noxios humores vomitu purgandos eſſe, cave alia utaris medicina, ſi vomitum concitare potes. Facile autem, inquit, innatabunt & rejicientur redundantia,

ctionibus p. 517.

3. Ἀλέξανδρος eſt Alexander Trallianus, ex quo integrum hocce caput excerpſit noſter.

4. Εἴπερ Alexander Trallianus lib. VII. c. 5. p. 325. edit. Baſil.

5. Δυνάμενος lege ut apud Trallianum δυναμένοις. pro ἐμέτους Trallian. ἔμετον.

6. Εὐχερῶς. ſic leguntur hæc verba apud Trallianum. ἀλλὰ τοῖς ὑγραίνουσι μᾶλλον σιτίοις καὶ πόμασιν, οἷον εὐκράτῳ πολλῷ καὶ πολλάκις. ἔστω γὰρ εὐχερῶς ἐπιπλεύσει καὶ ἀνενεχθήσεται τὸ περιττόν.

περ εὐκράτῳ πολλῷ καὶ πολλάκις χρήσῃ· τὸ γὰρ μελίκρατον, εἰ καὶ ἔμετον κινεῖ, ἀλλ' οὖν φεύγειν ἐπὶ τῶν τοιούτων, αὐτὸ δεῖ. δυσκρασίαν γάρ τινα λανθάνουσαν ἐπιτίθησι τῷ σώματι, βέλτιον οὖν πράξεις, εἰ τῷ εὐκράτῳ 1 μόνον χρήσῃ. εἰ δὲ μετὰ τῶν ἄλλων καὶ 2 λεκύθους ὠῶν, ἢ χυλῷ πτισάνης θρέψεις αὐτὸν, πρὶν ἢ ἐπιδόιης τὸ εὔκρατον, εἶτα μικρὸν 3 διαςήσεις, 4 εὐχερῶς ποιήσεις τὸν ἔμετον.

Ὅπως ὁ ἔμετος ὠφελιμώτατος, καὶ 5 τίνα οὐ δεῖ ποιεῖν, ἀλλά τὴν διὰ γαςρὸς κένωσιν.

ΚΕΦ. Κ'.

6 Οὗτος δὲ ὁ ἔμετος, ἄλυπός 7 ἐςι, καὶ ὠφελιμώτατος, οὕτω μὲν, εἴπερ ἐπιτήδειος πρὸς ἔμετον ὁ κάμνων, 8 μεταχειρίζεσθαι χρὴ, ἢ ἀναγκάζειν τὸν ςόμαχον· τὸ γὰρ ἐπιπλέον σπαράττειν καὶ διατείνειν μᾶλλον, ἀνατρέπειν οἶδε τὴν ὄρεξιν. βέλτιον οὖν ἐπὶ τούτων, ἐπὶ γαςέρα προ-

1. Μόνον Trallianus μόνῳ, quod præfero.

2. Λεκύθους lege λεκύθοις. λέκυθος ovi vitellum eſt. Scholiaſtes Luciani p. 37. οἱ δὲ ἰατρεῖον λέκιθον φασὶ καὶ τὸ τοῦ ὠοῦ ὠχρὸν leg. οἱ δὲ ἰατροὶ λέκιθον.

3. Διαςήσεις lege ex Tralliano διαςήσας.

4. Εὐχερῶς. Trallianus οὕτως ἐρεθίσεις τὸν ἔμετον μᾶλλον. pro eo dixit noſter εὐχερῶς confer. quæ ſupra notavi p. 34.

5. Τίνα MS. τίνας.

6. Οὗτος. Et hoc caput ex Tralliano petitum.

7. Ἐςὶ

tia, ſi large & ſæpius vino diluto utaris. Nam mulſa, etſi vomitum movet, veruntamen in his fugienda eſt: quandam enim occultam & inteſtinam intemperiem corpori affert. melius igitur feceris, ſi diluto tantum vino utaris. Quod ſi cum aliis, vitellis etiam ovorum, aut cremore ptiſanæ eum nutries, priusquam vinum dilutum des, deinde aliquantum intervalli facias, facile vomitum provocabis.

Quomodo vomitus utiliſſimus, quemque concitare non expedit, ſed alvi inanitionem moliri.

CAPUT XX.

Ac iſte vomitus, & minime moleſtus eſt, & maxime ſalutaris. Atque ita quidem, ſi æger ad vomitum accommodatus aptusque ſit, tractandus eſt, aut cogendus ſtomachus. nam vehementius vellicare & convellere eum, id vero eſt appetitum ſubvertere. In iis igitur ſatius eſt, materiam in alvum concitare. Nam qui

7. Ἐστι. Trall. ἔστω.

8. Μεταχειρίζεσθαι. Trall. ἁρμόζεσθαι δεῖ cæterum excidiſſe quædam videntur quæ ſic apud Trallianum leguntur εἰ δὲ δυσεμὴς εἴη, φείδεσθαι δεῖ τοῦ ἐπὶ πολὺ σπαραγμοῦ ἢ ἀναγκάζειν κ. τ. λ.

1. Ἕτοιμ

προτρέπειν τὴν ὕλην· ὑγρᾷ γὰρ καὶ εὐκράτῳ τροφῇ χρησάμενος, 1 ἑτοίμως ἐπακοῦσαι τοῖς καθαίρουσι τὴν ὕλην δυνήσεται. δεῖ δ' ἠρέμα καὶ ῥωννύειν διὰ τῶν καθαιρόντων τὸν στόμαχον· ἔστι δὲ πλεῖστα τὰ ἀγαθὰ ἐκ τοῦ ἐμέτου γινόμενα, χάριν προφυλακῆς τῆς τοιαύτης νόσου, σχεδὸν ἅπασι τοῖς ποδαλγικὸν πάθος ἔχουσι.

Ὅπως μὴ γενομένου τοῦ ἐμέτου, ἡ διὰ τῆς γαστρὸς κάθαρσις συμφέρει.

ΚΕΦ. ΚΑ'.

Δεύτερος δὲ τρόπος προφυλακῆς, ἡ διὰ γαστρὸς κάθαρσις, εἰ δυνατὸν κατὰ μῆνα γενομένη, ἁπλῆ καὶ μετρία· ἡ δὲ αὐτῆς συμβολὴ, ἔχει οὕτως.

Συμβολὴ ἁπλῶν κοκκίων τῆς καθάρσεως.

ΚΕΦ. ΚΒ'.

2 Ἀλόης μέρος ἕν, ἑρμοδακτύλου ϛ'' μέρους. γλυκανίσου ἢ κινναμώμου, διὰ τὸ κακοστόμαχον τοῦ ἑρμοδακτύλου, μέρος καὶ ἐξ αὐτῶν, ϛ'',

1. Ἑτοιμῶς. Trallianus ὑπακοῦσαι τοῖς καθαίρουσιν ἡ ὕλη δυνήσεται. lege igitur apud nostrum ὑπακοῦσαι.

2. Ἀσ

qui humido & temperato cibo uſus ſit, prompte purgantibus materiam obtemperabit: ſenſim autem etiam per purgantia ſtomachus confirmandus eſt. Cum autem plurima commoda e vomitu proveniant, ad hujus morbi præcautionem, omnibus fere qui pedum morbo laborant.

Quod vomitu non concitato, alvi purgatio confert.

Caput XXI.

Tum altera ratio præcautionis eſt, ventris purgatio, ſi fieri poteſt quotquot menſibus, eaque ſimplex & moderata, cujus compoſitio talis eſt.

Compoſitio ſimplicium pilularum purgantium.

Caput XXII.

Aloes pars una, hermodactyli dimidium, glycaniſi aut cinamomi, quod hermodactylus ſtomacho ſit infeſtus, dimidium:

2. Ἀλόης. ſupple λάβε id eſt recipe vid. Schol. Nicandri Theriac. v. 870. aliquando addunt Medici, ſic noſter infra. c. 42.

ϛʹ, σκαμμωνίας καλλίστης μέρος ἕκτον· γενέσθωσαν ταῦτα κοκκία καὶ διδότωσαν κατὰ τὴν δύναμιν, καὶ κατὰ τὸ ποσὸν τῆς ὕλης, καὶ τὴν φύσιν τοῦ διδομένου, καὶ κατὰ τὸν καιρόν. ἐπεὶ δὲ 1 εἴπομεν χάριν προφυλακῆς ὀλιγοσιτεῖν, ὀλιγοποτεῖν, καὶ τὸ καθόλου εὐπεπτεῖν, καὶ τἄλλα. τὸ δὲ διαιτᾶσθαι κατὰ λόγον οὐ ῥάδιον, ὡς προείρηται, διὸ καὶ ἐμέτων χρεία, καὶ καθαρσίων, ὡς ἔφημεν καὶ περὶ αὐτῶν. διὰ δὲ τὸ ὑγιῶς ἔχειν, ἔσθ' ὅτε ἀμελοῦσιν οἱ ἄνθρωποι τῶν ἀναγεγραμμένων, ἔνθεν καὶ ῥευματισμὸς ἐκ τούτου ἐπιφύεται, δέον εἰπεῖν καὶ περὶ τούτου μετὰ τὸ γενέσθαι τὸν ῥευματισμόν, τί χρὴ ποιεῖν.

2 Τοὺς ἀμελήσαντας τῆς προφυλακῆς, καὶ ῥευματισμοῦ γενομένου, τί δεῖ ποιεῖν.

ΚΕΦ. ΚΓʹ.

Κατὰ τὴν πρώτην κατάπειραν τοῦ νοσήματος, ἤγουν τοῦ ῥευματισμοῦ, χρὴ γενέσθαι τὴν φλεβοτομίαν· τοῦ δεξιοῦ μὲν ποδὸς ῥευματισθέντος, τὴν ἐν τῷ δεξιῷ ἀγκῶνι 3 νεφρικὴν τέμνε φλέβα. ἀριστε-

1. Εἴπομεν. interpretes diximus, malim præcepimus. ſæpe enim εἰπεῖν præcipere, jubere, ſignificat. vid. Celeb. Alberti Obſerv. in Matthæum c. IV. v. 3. & quos ibi laudat Cl. Elſnerum ad Luc. VIII. 14. & Perizonium ad Aeliani. V. H. lib. XIV. c. 43.

2. Τοὺς. MS. ὅπως.

3. Νεφρικὴν. Non ſatis mihi conſtat quam venam ſic vocet Demetrius, forte baſili-

midium: ſcammoniæ pulcherrimæ ſextans: ex iis fiant pilulæ, denturque pro viribus, materiæ copia, & natura ejus medicamenti quod datur, & tempore. Quando autem cautionis gratia, diximus exiguo cibo utendum, & potu, atque omnino probe concoquendum, itemque alia: nec tamen ita ut ratio flagitat, vivendi rationem & diſciplinam tenere facile eſt, velut ante diximus: quo factum eſt ut vomitu & purgationibus eſſet opus, ut de iis diximus: ſed & homines, quia valent, interdum ea quæ perſcripſimus negligunt, ex quo & fluxio oritur: etiam dicendum eſt quid poſt fluxionem commiſſam faciendum eſſe videatur.

Si qui præcautionem neglexerint: fluxioque oborta fuerit, quid faciendum.

Caput XXIII.

In prima morbi tentatiuncula, ſive fluxionis, ſanguis mittendus eſt. ac ſi in dextrum pedem influit, dextri cubiti renalem

ſilicam, quam in dextro brachio ab hepate oriri, in ſiniſtro a ſplene putavit Hippocrates & alii, quos refellit Aretæus lib. 2. de cur. morb. acut. c. 2. neminem

ἀριστεροῦ δὲ, τὴν ἀριστεράν, καὶ γινέσθω οὕτω· 1 κἂν ὅια ὥρα καὶ ᾖ, εἰ δ' ἔχει τροφὴν ὁ στόμαχος, καὶ οὔπω ἔφθασε πέψαι ταύτην, ἐξεμεῖν χρὴ, ὅπως μὴ γένηται ὑπὸ τῆς φλεβοτομίας καθολικὴ ἀπεψία. τούτου οὖν οὕτω γενομένου, καὶ τοῦ ῥευματισμοῦ παυσαμένου, μεθ' ἡμέρας ἴσως δύο, ἢ καὶ τρεῖς, τοῦ ἑτέρου ῥευματισθέντος ποδὸς, κατὰ τὴν πρώτην κατάπειραν, πάλιν οὕτω ποίει.

Ὅπως

autem legi, qui ſic eam vocaverit; ſed in nominibus parum conſtantes ſunt Veteres Medici; ſic Rhazes de Peſtilentia c. 6 κεφαλικὴν φλέβα vocat cephalicam, & Actuarius de Affect. Spir. Animal. lib. 1. c. 6. φλέβα λαμβδοειδῆ, dicit diviſionem Venæ Cavæ in Cruraies. vid. Gorræi Definit. Med. p. m. 495. Idem ſic vocat lib. 1. de dignot. Morb. c. 28. quem locum idcirco hic ex MS. addam, quod Græce nondum exſtat ac egregie illuſtrat ea, quæ noſter tradit c. 2. de hepate & bile. Καὶ δὴ τοῦ ἥπατος διὰ τῶν ἐξ αὐτοῦ καθηκουσῶν ἐπί τε τὴν γαστέρα καὶ τὰ ἔντερα φλεβῶν ἐπισπωμένου δὲ καὶ οἱονεὶ βδάλλοντος ὅσον ἐν αὐτοῖς χυμῶδες καὶ εὔχρηστον δευτέρα τις αὖθις παρὰ τὰ κοῖλα γίνεται τοῦ ἥπατος διάκρισις, τὸ μὲν οἷον ἄνθος καὶ κουφότερον τῆς ἐπὶ τὰ κυρτὰ τοῦ ἥπατος ἐπισπωμένης κύστεως, ἣν δὴ καὶ χοληχόδον (Vet. Codex χοληδόχον recte) φαμὲν ὅσον δὲ τριγῶδες (leg. τρυγῶδες) καὶ δυσδιεξίτητον ἀνθέλκει τε καὶ ἀνιμεῖται ὁ σπλὴν, τὸ δὲ ἀκραιφ-

νὲς

nalem venam incidito: ſin ſiniſtrum, ſiniſtram pertundito: idque ita fiat quacunque hora. Quod ſi ſtomachus cibum etiamnum continet neque dum concoxit, evomere oportet, ne e miſſione ſanguinis naſcatur perpetua cruditas. hoc igitur facto, & fluxione ſuppreſſa, poſt biduum fere aut triduum, altero pede fluxione laceſſito, ad primam tentationem & commotionem rurſus ſic facito.

Quæ

νὲς ϗ εἰς τροφὴν ἐπιτήδειον ἔτι συνημμένον ὂν τῷ ὀῤῥώδει τούτῳ χυμῷ διὰ τῶν κοίλων ἐπὶ τὰ κυρτὰ τοῦ ἥπατος ὥσπερ προδοποιῷ αὐτῷ δὴ χρώμενον τῷ ὀῤῥῷ. ἐπεὶ μηδ᾽ ἄλλοις (leg. ἄλλως) ἐνὸν ἐφαίνετο τὸ αἷμα διὰ στενῶν ϗ δυσδιεξιτήτων πόρων ϗ φλεβῶν χωρεῖν ταχύ τε ἱκανῶς ὂν ϗ στάσιμον, ἀλλὰ γὰρ ἐπὶ τὰ κυρτὰ χωρῆσαν ἤδη, ϗ τῆς κοίλης φλεβὸς ἁψάμενον, κατὰ μέντοι λαβδοειδῆ σχιζόμενον ἐκεῖ τοῦ παρακειμένων ϗ συνεπισπωμένων τὸν ὀῤῥὸν τῶν νεφρῶν τὸ μὲν ἐπὶ τὰ κάτω χωρεῖ τοῦ σώματος θρέψον, τὸ δ᾽ αὖ ἐκεῖθεν εἰς τὴν καρδίαν φέρεται ϗ ὡς ἐκ πηγῆς ἑτέρας τὰ λοιπὰ τοῦ σώματος χωρεῖ μέλη ϗ μέρη.

1. Κἂν οἵα ὥρα ϗ ἦ. de hora intellexerunt interpretes, videtur autem Demetrius potius velle, nullam tempeſtatis anni rationem eſſe habendam.

Ὅπως γίνεται μετὰ τὴν πρώτην κατάπειραν τοῦ νοσήματος εἰς πάντα χυμὸν ῥευματίσαντα, ἡ φλεβοτομία.

ΚΕΦ. ΚΔ'.

Οὔπω γὰρ ἔφθασεν εἰς τὴν πρώτην κατάπειραν φθαρῆναι καθόλου, τὸ ἐν ταῖς φλεψὶν αἷμα. εἰ δ' οἷος δήποτε εἴη ὁ χυμὸς ὁ ἐνοχλῶν, αἴτιος τοῦ πάθους τούτου γενόμενος, φλεβοτομεῖν ἀνάγκη· ἐπεὶ κἂν ὁποῖος ᾖ, ἐν ταῖς φλεψὶ 1 περιέχεται, ποσότητι μᾶλλον ἢ ποιότητι λυμαινόμενος.

2 Ὅπως βλάπτουσι μᾶλλον αἱ φλεβοτομίαι.

ΚΕΦ. ΚΕ'.

Φθαρέντος δ' εἰς τὸ καθόλου τοῦ αἵματος, καὶ ῥευματισμοῦ φανεροῦ γενομένου, βλάπτουσι μᾶλλον αἱ φλεβοτομίαι. χαλῶσι γὰρ τοὺς χυμοὺς ἐπὶ πλέον ἐν τοῖς ῥευματιζομένοις μέρεσι. χρὴ δὲ λεπτὴν ποιεῖσθαι μετὰ τοῦτο τὴν δίαιταν, ἔκτε ἰντύ-

1. Περιέχεται. videtur Muſurus in ſuo Codice inveniſſe περιέρχεται vertit enim *circumeat* & ſic etiam legit MS. Leid. cæterum inter hoc & ſequens caput MS. interſerit ὅπως ἐν ταῖς φλεψὶ περιέχεται πᾶς χυμὸς ποσότητι μᾶλλον ἢ ποιότητι λυμαινόμενος.

2. Ὅπ

Quæ ſit ratio venæ ſecandæ, in prima morbi tentatiuncula, ad omnem humorem influentem.

CAPUT. XXIV.

Nam ad primam commotiunculam nondum in venis ſanguis corruptus eſt. Qualis autem cunque noxius humor eum morbum committat, ſanguis mittendus eſt: quia qualiscunque eſt, certe in venis continetur, modo potius quam qualitate nocens.

Quomodo magis lædunt quam juvant venæ ſectiones.

CAPUT XXV.

Toto autem ſanguine corrupto & fluxione patefacta, ſanguinis miſſio lædit, ut quæ humores multo magis laxet in partes eas in quas influunt: eoque nomine, tenui utendum victu, ex intubo, uva, malo punico, cucurbita, oleribus,

quæ

2. Ὅπως. ſic legitur in MS. hoc argumentum ὅλως φθαρέντος τοῦ αἵματος καὶ τοῦ ῥευματισμοῦ φανερῶς γενομένου, βλάπτουσι μᾶλλον αἱ φλεβοτομίαι· χαλῶσι γὰρ τοὺς χυμούς.

I. Ῥο-

ἰντύβων, ςαφυλῆς, 1 ῥοδίων, κολοκύνθης, καὶ λαχάνων τῶν κατὰ καιροὺς εὑρισκομένων. εἰ δὲ 2 πυρσὸς ἐςὶ προφανὴς, καὶ χυλὸς ἁρμόζει πτισάνης· εἰ δὲ ἀπύρεκτος ἐςιν ὁ νοσῶν, καὶ ὀψάρια λεπτὰ ἐσθιέτω, πλὴν οἴνου.

Ὅπως ὁ οἶνος οὐ μόνον βλάπτει τοὺς ῥευματιζομένους, ἀλλὰ καὶ αἴτιος ῥευματισμοῦ γίνεται.

ΚΕΦ. Κϛ'.

Ο γὰρ οἶνος οὐ μόνον βλάπτει τοὺς ῥευματιζομένους, ἀλλὰ καὶ αἴτιος αὐτὸς τοῦ ῥευματισμοῦ γίνεται· Φασὶ γὰρ περὶ τούτου, ὡς εἰ δυνατὸν, οἱ ἔχοντες τὸ τοιοῦτον πάθος, 3 ἀοινήτωσαν διὰ παντὸς τοῦ βίου αὐτῶν.

Ὅτι

1. Ῥοδίων leg. ῥοιῶν ut recte viderunt interpretes.

2. Πυρσὸς proprie eſt ignis Gloſſ. Labbei, ignis πῦρ πυρσός. hic autem auctor pro febre poſuit ut Hippocrates πῦρ. vid. Foeſius in Oeconom. Hippocr. & Homerus Iliad. χ. v. 31. πυρετὸν dixit ἀντὶ τοῦ πυρός ut explicat autor vitæ Homeri, Heſychius vero V. πυ-

ρε-

quæ quoque anni tempore inveniuntur. Quod ſi febris manifeſta eſt, etiam cremor ptiſanæ convenit: ſin ſine febri eſt æger, etiam minutos piſciculos comedat, cæterum vino abſtineat.

Quod vinum non modo lædit eos, qui fluxione laborant, ſed etiam fluxionis cauſa eſt.

Caput XXVI.

Nam vinum non ſolum lædit eos, qui fluxione infeſtantur, verumetiam ultro auctor fluxionis eſt. dicunt enim, ſi fieri poſſit eos qui hoc morbo laborant, per totam vitam abſtemios eſſe oportere.

Quod

ρετὸς æſtum & calorem interpretatur, hunc enim Homeri locum reſpexit, ac ſic quoque Scholiaſta, qui tamen bene notat, febrem etiam poſſe intelligi.

3. Ἀοινήτωσαν. monuit me Elegantiſſimus Reiske legendum ἀοινείτωσαν.

Ὅτι ἡ ἀσιτία βλάπτει τοὺς πικροχόλους, αὐξάνουσα τὰς ὀδύνας, ὡσαύτως καὶ ἡ πάνυ ὑγραίνουσα δίαιτα τοὺς ὑγροτέρους, αὔξουσα καὶ [1] αὐτὴ τοὺς ῥευματισμούς.

ΚΕΦ. ΚΖ'.

Ἀσιτὸς δὲ μηδ' ὅλως ἔστω· τοὺς γὰρ πικροχόλους ἐπὶ πλέον ἐσχάτως ἀδικεῖ· δριμυτέραν γὰρ ἀποτελεῖ τὴν χολὴν, καὶ αὔξησιν τῶν ὀδυνῶν προξενεῖ. ὡσαύτως δὲ μὴ πάνυ ὑγραινούσῃ διαίτῃ χρῆσθαι δεῖ· ἡ γὰρ ὑγρότης ἐπιτείνει τοὺς ῥευματισμοὺς, ὑπὸ ταύτης τῶν χυμῶν σηπομένων καὶ ῥευματιζομένων. φλεβοτομίαν δὲ, ὡς προείπομεν, μετὰ τὸ ῥευματίσαι, μὴ ποιεῖν· ἐπεὶ χαλᾷ τοὺς χυμοὺς, εἰ μήπως ἐστὶ χρεία μετὰ τὴν παρακμήν.

Ὅπως ἐὰν γένηται ἀπὸ μόνου τοῦ αἵματος ὁ ῥευματισμὸς, μετὰ ἀληθοῦς διαγνώσεως συμφέρει ἡ [2] φλεβοτομία.

ΚΕΦ. ΚΗ'.

Εἴπερ δὲ ἀπὸ μόνου τοῦ αἵματος γένοιτο προφανῶς ὁ ῥευματισμὸς, καὶ ἀκριβῶς ἀληθὴς ἐστὶν

1. Ἀυτὴ MS. αὐτή. καὶ ἡ κένωσις ἅμα.
2. Φλεβοτομία. addit MS.

1. Ἀπὸ

Quod inedia lædit bilioſos, dolores augens, itidem & valde humidus victus humidos, augens & ipſe fluxiones.

Caput XXVII.

Verum inedia cavenda: nam qui bilioſi ſunt, eos vehementer offendit, cum bilem acriorem reddat & amplificationem dolorum afferat. Itidem non admodum humido victu utendum, humor enim fluxiones auget, cum ſuccos, putrefaciat & ad influendum impellat. miſſione autem ſanguinis, ut diximus, poſt fluxionem eſt ſuperſedendum, quod humores laxare ſoleat, niſi ſi quis ejus uſus eſt, cum malum ſenuerit.

Quod, ſi notum ſit fluxionem à ſolo ſanguine ortam eſſe, confert venæ ſectio.

Caput XXVIII.

Quod ſi planum ſit a ſolo ſanguine fluxionem ortam eſſe & verum ejus rei indicium ex his quæ ſub aſpectum

ἐστιν 1 ἀπὸ τῶν φαινομένων ἡ τοιαύτη διάγνωσις, τότε φλεβοτομεῖν χρὴ μετ' ἀσφαλείας.

Ὅπως μετὰ τὰς ὀδύνας, καὶ εἰς τὰς ὀδύνας, ὠφελεῖ τὸ καθάρσιον.

ΚΕΦ. ΚΘ'.

Κάθαρσιν δὲ χρὴ ποιεῖν ἐπὶ πᾶσιν εἰς τὸ κενῶσαι τὸν πλεονάζοντα χυμὸν, μὴ μόνον εἰς τὴν παρακμὴν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἀκμήν. οὕτω γὰρ διὰ πείρας ὠφελεῖν εὕρομεν καὶ κατὰ τὸν 2 Ἱπποκράτην λέγοντα, „ὅταν δὲ ἡ ὀδύνη ἐνῇ, φάρμακον „πίσαι κάτω.

Ὅτι μετὰ τὸ καθάρσιον, χρὴ πιεῖν τὸν ὀῤῥὸν τοῦ γάλακτος καὶ ὅπως πιεῖν αὐτόν.

ΚΕΦ. Λ'.

Χρὴ δὲ τοὺς βουλομένους ποιεῖν οὕτω, μετὰ τὸ καθάρσιον, πιεῖν ὀῤῥὸν ἀπὸ βοϊκοῦ γάλακτος. οὕτω δὲ ποιεῖν· μετὰ τὸ χωρισθῆναι τὸν ὀῤῥὸν, βράσον δὶς καὶ τρὶς, ἐπιστάζων μέρος ὀλίγον ὄξους, ὅπως γένηται ὀῤῥωδέστατος· εἶθ' οὕτως, ἅλατος βαλὼν ἐν αὐτῷ, καὶ λειώσας μέχρι καὶ β'. ἐξάγια, ἢ πολ-

1. Ἀπὸ τῶν φαινομένων id eſt ex ſignis.

2. Ἱπποκράτην. Hippocrates lib. de affect. p. 524.

1. Ἦσ.

cadunt perſpicue cognoſcatur, tunc ſecure ſanguis mitti debet.

Quod poſt dolores, & in doloribus, purgans medicamentum prodeſt.

CAPUT XXIX.

Verum omnibus purgare oportet, ad abundantiam humoris exinaniendam, non ſolum in declinatione verumetiam in vigore. Sic enim conferre, & ipſi experimento comperimus, & de Hippocratis ſententia didicimus dicentis, cum dolor eſt, medicamentum deorſum propinandum.

Quod poſt purgans medicamentum, ſerum lactis bibendum eſt, & quæ bibendi ratio ſit.

CAPUT XXX.

Eos porro oportet qui id facere inſtituunt, poſt medicamentum, lactis bubuli ſerum bibere. ſic autem faciendum eſt: ubi ſerum ſecretum fuerit, bis aut ter fervefacito, portiunculam aceti inſtillans, ut quam maxime ſeroſum evadat: deinde

ἢ πολλάκις καὶ πλέον εἰς ἑκάστην δόσιν, δίδου ὅσον πιεῖν ὀῤῥὸν δύναται· καὶ πληρουμένης τῆς ἐξ αὐτοῦ γινομένης καθάρσεως, πάλιν δίδου καὶ τοῦ στομάχου ἐλευθέρου γενομένου ἀπὸ τῆς καθάρσεως, ἐκ τρίτου δίδου πάλιν ὁμοίως, μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι τὴν ἐξ αὐτοῦ καθόλου κάθαρσιν· συντόμως γὰρ γίνεται αὕτη· τροφὴ στερεωτέρα γενέσθω, 1 ὀψαρίων ἢ ὀρνίθων.

Ὅτι ἐπὶ τούτοις, τοῖς οὕτω καθαιρομένοις, δεῖ πιεῖν ἅπαξ τὴν θηριακήν.

ΚΕΦ. ΛΑ'.

Χρὴ δὲ καὶ τοὺς οὕτω καθαιρομένους, πιεῖν ἅπαξ θηριακὴν, 2 ἤως ἑπτὰ κοκκία· οὐ μόνον γὰρ ἀπὸ τῶν καθαρσίων ἀτονίας ἐπανόρθωσιν ποιεῖ, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὸ τὸ πάθος ὠφελεῖ.

3 Ὅτι ἡ διὰ τοῦ ἑρμοδακτύλου ἀντιδότου κάθαρσις, ὠφελεῖ εἰς πάντας τοὺς ῥευματιζομένους.

ΚΕΦ. ΛΒ'.

Ἔστι δὲ ἡ τοῦ καθαρσίου συμβολὴ, ἣν ἡμεῖς διὰ πείρας ἔγνωμεν ἀκριβῶς, ἐπὶ παντὸς χυμοῦ

1. Ὀψαρίων καὶ ὀρνίθων. vid. quæ hic commendat Alex. Trall. lib. XI. c. 1. p. 604.
2. Ἤως. lege ἕως vel ὡς id eſt circiter ſeptem grana.
3. Ὅτι in MS. argumentum hujus capitis præcedenti præponitur.

1. Ἐξ

ſalis triti mittens circiter ſextulas duas, aut etiam plerumque eo amplius in ſingulas ſumptiones, dato ſeri quantum hauri-re poterit: & expleta purgatione quæ ex eo ſequitur, iterum dato ſtomachoque hac purgatione defuncto liberatoque tertio item dato. Poſt ubi purgatio eorum univerſa deſierit (ea enim brevi fit) cibus ſolidior porrigendus piſciculorum aut avium.

Quod poſtea, qui ſic purgantur, ſemel theriacam bibant oportet.

Caput XXXI.

Eos autem opus qui ſic purgantur, etiam ſemel bibere theriacam, inſtar ſeptem pilularum. Non enim ſolum imbecillitatem a purgantibus ortam medicamentis emendat, verumetiam ad morbum conducit.

Quod ex Hermadactyli Antidoto purgatio ad omnes humorum influxiones utilis eſt.

Caput XXXII.

Cæterum compoſitio eſt purgantis medicamenti, experimento nobis certo explo-

μοῦ διδομένη, ἡ διὰ τοῦ ἑρμοδακτύλου ποδαλγικὴ, μετρηθεῖσα πρὸς τὴν δύναμιν τοῦ νοσοῦντος, καὶ πρὸς τὴν τοῦ ῥευματισμοῦ κίνησιν καὶ ὁρμὴν, καὶ πρὸς τὸ τοῦ χυμοῦ πλῆθος· ὠφελοῦσα πάνυ 1 ἐξ οἵου δή τινος χυμοῦ ῥευματισθέντος, ὡς ἀκριβῶς καὶ διὰ πείρας τοῦτ' ἔγνωμεν, χρὴ δὲ τὴν τοιαύτην ἀντίδοτον, ἔχειν ἐσκευασμένην πρὸ μηνῶν δύο, ἢ τὸ ἔλαττον ἑνὸς, ὅπως ἡ τῶν εἰδῶν φύσις καὶ δύναμις, ὡς μία καὶ ἓν 2 σῶμα γενήσεται.

Η σκευασία αὐτῆς, καὶ τὸ ποσὸν τῆς δόσεως.

ΚΕΦ. ΛΓ'.

Ἔχει δὲ ἡ σκευασία οὕτως· ἑρμοδακτύλου. Γο ά. κυμίνου, πυρέθρου, ἀριστολοχίας, ἀγαρικοῦ, σίου, 3 τζηντούαρος, ἀνὰ γραμμάτια ϛ'. ἀλυπιάδος, γραμμάτια κατ' αὐτὸ ϛ'. μαστίχης, γράμματα β'. στάχυος, γεντιανῆς, 4 γαλαγκοῦ, ἀνὰ γράμματα β'. μόσχου γράμματα 5 *. ἡ δόσις

1. Ἐξ οἵου δὴ ἴσους χυμοῦ. vid. noſter. c. 3. ab omni enim humore rheumatiſmus generatur vid. Alexander Trallianus lib. XI. c. 1. & Nonus c. 216. & ſeqq.

2. Σῶμα id eſt ut fiat *bene permixtum & concorporatum medicamen.* ut loquitur Marcellus de medicam. c. 36.

4. Τζηντούαρος Meurſius in Gloſſ. Græcobarb. τζίντουαρ. vulgatum Zedoaria. Demetrius Pepagom. de Podagra c. 33. ἀγαρικοῦ, ζίου, τζηντούαρος, ἀνὰ γράμματα

τα

explorata & probata, quæ in omni humore datur, confectio videlicet podagrica, ex hermodactylo, quam pro viribus ægri metimur, & pro fluxionis concitatione & impetu & copia humoris: ea quovis humore influente, adjumento eſt, ut certis experimentis didicimus. Hanc autem antidotum ante bimeſtre paratam habere oportet, aut minimum ante menſem, ut ſpecierum vis & natura in unum corpus coaleſcat.

Ejus confectio, & quantum dari debet.

Caput XXXIII.

Ejus autem apparatio talis eſt: hermodactyli uncia una: cymini, pyrethri, ariſtolochiæ, agarici, ſii, Zedoaræ, ſingulorum ſcriptula ſex: alypiadis ſcriptula totidem: maſtiches ſcriptula duo: ſtachyos, gentianæ, galangæ, ſingulorum ſcriptula duo,

τα ἑξ. Muſurus in verſione hanc vocem omiſit.

4. Γαλαγκȣ̃. Gallæ vertit Muſurus, rectius Turnebus galangæ. aliquoties Aëtio γάλαγγα dicitur vid. Meurſii Gloſſ.

5. Deeſt doſis: Charterius interpretem ſecutus edidit γράμματα β' Muſurus quoque lacunam hic agnoſcit

σις γράμματα δ΄, μεθ' ὑδρομέλιτος καὶ σκαμμωνίας πρὸς τὸ βούλημα τῆς κενώσεως. ἔστι δὲ καλλίστη πασῶν κενώσεων, εἰς τοὺς ῥευματισμοὺς πάντας διδομένη, εἰ δὲ πολλάκις εἴη ὁ ῥευματισμὸς ἀπὸ χολῆς ἀμιγοῦς, καὶ πυρετὸς ἀφανὴς, ἔστι τοῦτο.

Ἑτέρα σκευασία [1] καταποτίου.

ΚΕΦ. ΛΔ΄.

Ἑρμοδακτύλου, γο α΄. γλυκανίσου, ἐξάγ. γ΄. ἄνθους κιναμώμου, ἐξάγ. β΄. σένε, ἐξάγ. δ΄. καὶ μάννα γο α΄. συνθλάσας τὰ [2] ξηρία καλῶς, καὶ ἀποβρέξας, εἶτα ὀλίγον βράσας μετὰ σκαμμωνίας, πρὸς τὴν δύναμιν καὶ βούλησιν ἑκάστου, δίδου πιεῖν.

Ἑτέρα σκευασία κοκκίων.

ΚΕΦ. ΛΕ΄.

Ἑρμοδακτύλου, ἐξάγ. α΄. ἀλόης, ἐξαγ. ς΄΄. μαστίχης ἐξαγ. τὸ γ΄. κρόκου κοκκία γ΄. ἄνθους κιναμώμου, ἐξαγ. τὸ δ΄. καὶ δακρυδίου [1] πρὸς

1. Καταποτίου MS. κατὰ ποτίου male.

2. Ξηρία Muſurus xeria vertit, forte leg. ξήρα, ξήριον enim pulvis eſt.

1. Πρὸς

duo, moſchi ſcriptura duo. dantur ſcriptula quatuor ex mulſa & ſcammonia, pro purgationis inſtituto. Atque iſta omnium purgationum optima adverſus fluxiones præbetur. Quod ſi ſæpius fluxio ſit a mera bile & obſcura febris oriatur, tum iſtud medicamentum proficit.

Alia compoſitio Catapotii.

CAPUT XXXIV.

Hermodactyli uncia una, glycaniſi ſextulæ tres, floris cinamomi ſextulæ duæ, ſenæ ſextulæ quatuor, mannæ uncia una. arida ſcite contundito & macerato: deinde paulum cum ſcammonia ferveſacito & pro voto & viribus cujusque bibendum dato.

Alia Pilularum apparatio.

CAPUT XXXV.

Hermodactyli ſextula una, aloes ſextulæ dimidium, maſtiches ſextulæ tres partes, croci grana tria, floris cinamoni ſextulæ quatuor partes, dacrydii,

1 πρὸς τὴν δύναμιν αὐτοῦ, καὶ τοῦ νοσοῦντος, ποιήσας κοκκία, δίδου ταῦτα.

Πρὸς τοὺς λέγοντας μὴ εἶναι χρηστὰς τὰς καθάρσεις καὶ ὠφελίμους, ἀπολογία.

ΚΕΦ. Λϛʹ.

Τινὲς δέ φασι, μὴ εἶναι τὰς καθάρσεις χρηστὰς καὶ ὠφελίμους εἰς τὰ τοιαῦτα πάθη· μὴ εἰδότες τὰ τῆς ἰατρικῆς τέχνης ἐπιτηδεύματα. εἰ μὲν οὖν κατὰ τὸν 2 Ἱπποκράτην, ὁ τὰ τοιαῦτα λέγων, „ τὰ εἰς τὴν ἰατρικὴν εὑρημένα πολλά εἰσι „ καὶ καλὰ ἐν πολλῷ χρόνῳ, καὶ τὰ λοιπὰ εὑρεθήσον- „ ται· ὅστις δὲ ταῦτα 3 ἀποβαλὼν, καὶ ἀποδοκι- „ μάσας πάντα, ἑτέρῃ ὁδῷ καὶ ἑτέρῳ σχήματι 4 ἐπι- „ χειρέει ζητέειν καὶ 5 φησὶ τὶ εὑρηκέναι, ἐξηπάτη- „ ται, καὶ ἐξαπατᾶται. ἀδύνατον γάρ. εἰ οὖν καλῶς οἶδε τὰ 6 εἰρημένα, ζητεῖ δὲ καὶ τὰ λοιπὰ, καλῶς λέγει. εἰ δ' οὕτως ἀπὸ οἰκείας ὀρέξεως καὶ ἀγνω-

1. Πρὸς τὴν δύναμιν αὐτοῦ. omiſit hæc Muſurus, Turnebus ad fluxionem retulit, ſed videtur potius ad diagrydium eſſe referendum, quod ſi eſt ἰσχυρὸν, minori doſi exhibendum, contra, ſi minus potens fuerit.

2. Ἱπποκράτην. Hippocrates lib. de priſca Med. p. 8.

3. Ἀποβαλὼν. male in edit. Charterii legitur ἀπολαβών.

4. Φησὶ Hippocr. φύσει, recte autem Foeſius corrigit φησί.

5. Ἐπι-

pro magnitudine fluxionis, & viribus ægri: facito pilulas & dato.

Adverſus eos qui dicunt commodas non eſſe nec utiles purgationes, apologia.

CAPUT XXXVI.

Nonnulli tamen prædicant, purgationes non eſſe ſalutares, nec utiles in hujusmodi morbis: qui quidem medicæ artis officia ignorant. Si enim qui iſta dicit, ſcit, juxta Hippocratem, medicinæ inventa multa & præclara eſſe, longo tempore excogitata, & reliqua inventum iri: qui autem iis abjectis & improbatis omnibus, alia via & ratione quærere inſtituit, ac ſe aliquid inveniſſe dicit, eum & falſum eſſe & falli: fieri enim non poſſe. Si inquam iſta probe novit, & reliqua quærit, recte dicit: ſin ita ſuapte impulſi libidine, aut potius inſcitia & ignorantia & animi pravitate, improbe & non vere loquuntur: quî enim cedo. Nam ſi medicinæ lex eſt, acceſſio & deceſſio: hæc autem

5. Ἐπιχειρέει. Hippocr. ἐπιχειρέειν ζητέει. noſtri lectionem præfero.

6. Εἰρημένα leg. εὑρημένα.

ἀγνωσίας μᾶλλον, ἢ ἀμαθίας καὶ κακοτροπίας; κακῶς καὶ οὐκ ἀληθῶς λέγουσι, πῶς γάρ. εἰ μὲν γάρ ἐστιν ὁ τῆς ἰατρικῆς νόμος, [1] πρόσθεσις καὶ ἀφαίρεσις· τίκτει δὲ τὰ τοιαῦτα πάθη πρόσθεσις τῶν χυμῶν, ὠφελοῦσι πάντως καὶ αἱ καθάρσεις καὶ δίαιται. εἰ δὲ βλάπτουσι κατὰ τὸν αὐτῶν λόγον αἱ καθάρσεις, οὐδὲ τὸ τοιοῦτον πάθος τίκτει πρόσθεσις." καὶ ἐπεὶ [2] τὰ ἐναντία τῶν ἐναντίων ἰάματα, ὠφελοῦσιν ἀδδηφαγίαι, πολυποσίαι, ἀκρατοποσίαι, πολυτροφίαι, καὶ τἄλλα πάντα ὅσα αἴτιά εἰσι τῶν προσθέσεων, [3] ἅ τινα ἀτοπώτατα, ὡς οὐκ ὀρθῶς ἔχουσι πρὸς λόγον ὑγείας ταῦτα.

Ὅτι εἰ πολλάκις βλάπτουσιν αἱ καθάρσεις, ἀπὸ τῆς ἰατρικῆς διαγνώσεως βλάπτουσιν.

ΚΕΦ. ΛΖʹ.

Εἰ δὲ πολλάκις βλάπτουσιν ἀληθῶς αἱ [4] καθάρσεις, οὐκ εἰσὶν αὗται αἴτιαι τῆς βλάβης, ἀλλ' ἡ τοῦ ἰατροῦ διάγνωσις, μὴ διαγνῶναι δυ-

νηθεῖ-

1. Πρόσθεσις Hippocrates lib. de flatibus p. 296. ἰητρικὴ γάρ ἐστι, πρόσθεσις καὶ ἀφαίρεσις.

2. Ἐναντία. Hippocrates l. c.

3. Ἅ τινα ἀτοπώτατα. vertit Muſurus: *quæ quidem eſſe abſurdiſſima fatentur omnes. Patet enim* &c. de ſuo addidir, *patet enim* ſic enim eum in codice inveniſſe, non credo. eſt autem ὡς hic poſitum pro ἐπεὶ vel καὶ γὰρ etenim.

4. Καθάρσεις. a Divino Sene hæc mutuatus eſt Demetrius; ſic enim ille lib.

tem mala procreat acceſſio humorum, profecto neceſſe eſt, juventur purgationibus & victus diſciplina. Quod ſi, ut ipſorum fert ratio, officiunt & lædunt purgationes, certe hoc malum ab acceſſione profectum non fuerit: & quandoquidem contraria contrariorum remedia ſunt, proderit edacitas, ingurgitatio & crapula, meraci hauſtus, alimenti copiæ & alia omnia quæ adjectionis cauſæ ſunt. quod maxime diſſentaneum eſt, cum iſta ad valetudinis & ſalutis rationem minime accommodata ſunt.

Quod ſi ſæpenumero purgationes lædant, in cauſa eſt medicorum imprudentia.

Caput XXXVII.

Quodſi revera ſæpius purgationes offendunt, non eſt in eis offenſionis & noxæ culpa, ſed in medici impru-

lib. de arte p. 4. τὰ μὲν γὰρ ὠφελήσαντα, τῷ ὀρθῶς προσενεχθῆναι, ὠφέλησαν, τὰ δὲ βλάψαντα, τῷ μηκέτι ὀρθῶς προσενεχθῆναι, ἔβλαψαν. Theodorus Priſcianus lib. II. c. I. *Conveniens eſt profecto, in utriſque incongrua aliquando bono tempore poſſe minus officere, quam ea, quæ utilia judicantur, ſi incompetenti tempore ſuggerantnr.* conf. noſter c. 13.

I. Ἀγκυ-

νηθεῖσα καὶ καθάραι τὸν τοῦ ῥευματισμοῦ αἴτιον χυμόν· αὗται καὶ γὰρ μὴ μόνον οὐκ ὠφελοῦσιν, ἀλλὰ καὶ λίαν βλάπτουσιν.

Ὅτι περιττή ἐστιν ἡ κένωσις, εἴπερ ἐστὶν ἀκριβὴς καὶ ἀσφαλὴς δίαιτα, ὡς μὴ γίνεσθαι ἐξ αὐτῆς ποτὲ ἀπεψίαν.

ΚΕΦ. ΛΗ'.

Περιττὴ δὲ ἡ κένωσίς ἐστιν, εἴπερ ἐστὶν ἀκριβεστάτη καὶ ἀσφαλὴς δίαιτα τοσαύτη, ὡς μὴ γίνεσθαι ἐξ αὐτῆς ἀπεψίαν ἢ πρόσθεσιν, καὶ ἔστι τοῦτο προφυλακτικὸν τῆς νόσου· ταύτης δὲ μὴ γινομένης οὕτως, ἔστω ἡ δι' ἐμέτων καὶ διὰ γαστρὸς κένωσις, προφυλακῆς χάριν, ὡς εἴπομεν. ἂν δὲ μὴ γένηται οὕτω κατὰ λόγον, ἢ μετὰ τὸ ῥευματίσαι ἀξιόλογος γενήσεται κάθαρσις, τοῦ λυποῦντος χυμοῦ, καὶ δίαιτα ἡ προσήκουσα, προλέγειν χρὴ τὸν ἰατρὸν, ὡς ὀδύναι ἰσχυραὶ καὶ πολυχρόνιοι ἔσονται, καὶ ἀγρυπνίαι, [1] ἀγκυλώσεις τε καὶ χωλότητες, καὶ μάλιστα ἂν πολὺ καὶ παχὺ τὸ πλῆθος τοῦ ῥεύματος ἢ καὶ παλινδρομαὶ καὶ ἐπιβολαὶ τοῦ νοσήματος, καὶ δυσκινησίαι.

Τοὺς

1. Ἀγκυλώσεις. quid fit ἀγκύλωσις norunt ἰατρῶν παῖδες. Paulus AEgineta lib. 4. c. 55. Ἀγκύλας τε καὶ ἀγκυλώσεις προσαγορεύειν εἰώθασι τὰς τῶν ἄρθρων κατοχὰς, διὰ σφήνωσιν ἢ νευρικήν τινα τάσιν γινομένας.

1. MS.

prudentia, qui humorem fluxionum auctorem internoſcere & purgare non potuerit. hæ enim purgationes non modo non proſunt, verum etiam magnopere lædunt.

Supervacaneam eſſe vacuationem, ſi ita diligens & accurata ſit ac tuta victus ratio, ut ex ea cruditas nulla ſequatur.

CAPUT XXXVIII.

Supervacanea autem inanitio eſt, ſi usque adeo diligens eſt & emendata victus ratio, ut nulla ex ea ſequatur cruditas aut adjectio. atque iſta morbi præcautio eſt: ſed ſi ita non fiat, adhibeatur inanitio per vomitum & alvum, proviſionis & præcautionis cauſa, ut diximus. Hæc autem niſi ita ut ratio poſtulat, fiant, aut niſi poſt fluxionem inſignis purgatio ſequatur cruciantis humoris, & vivendi ratio idonea cuſtodiatur, medicus prædicere debet dolores vehementes & diuturnos fore, inſomnias, nodos, clauditates, idque maxime ſi magna copia fluxionis, præſertim craſſioris ſit: reverſiones & recidivas, morbi ingraveſcentes impreſſiones, motus difficultates.

[1] Τοὺς μὴ καταδεχομένους ποιεῖν καθάρσεις, τί δεῖ ποιεῖν.

ΚΕΦ. ΛΘ΄.

Τοὺς δὲ μὴ καταδεχομένους [2] ποιεῖν κενώσεις, εἰσὶ γάρ τινες εἰς τοῦτο δειλοὶ, ἢ πολλάκις καὶ ἀπὸ φύσεως μὴ καταδεχόμενοι [3] ποιεῖν τὰς καθάρσεις. ἐξ ἀνάγκης χρὴ ποιεῖν κλυστῆρας μετρίως θερμοὺς καὶ [4] ἐπομφάλια· ἅ τινα ἐπιτιθέμενα τῷ ὀμφαλῷ, κινοῦσι τὴν κοιλίαν. [5] κυκλαμίνου χυλὸς, ἐλατήριον· εἰσὶ δὲ καὶ ἕτερα, ἅ τινα τὴν κοιλίαν ὁρμῶσιν. [6] ἐπιτιθέναι δὲ χρὴ ἐπὶ τούτοις, καὶ ἀλείμμασι διαφορητικοῖς καὶ μετρίαις τρίψεσι καὶ ἑτέροις δυναμένοις ἀποκενοῦν τὸ περιττὸν ἀπὸ τῶν ῥευματισθέντων μορίων. φεύγειν δὲ ἐπὶ τούτοις καὶ τὰ ἀποκρουστικά.

Ὅπως,

1. MS. Περὶ τοὺς μὴ καταδεχομένους πιεῖν. quæ proculdubio vera eſt lectio. πιεῖν etiam legit Muſurus & agit hic auctor de hominibus, qui purgantia ore aſſumere non valent, eſt præterea verbum Medicis hac in re perfamiliare.

2. Ποιεῖν leg. πιεῖν.

3. Ποιεῖν leg. πιεῖν.

4. Ἐπομφάλια quid ſint ἐπομφάλια ipſe autor docet. pro emplaſtris, quæ feminarum umbilicis adponuntur, ad fœtum firmandum poſuit Fulgentius Mythol. lib. II. c. 5. *unde & Epomphalia eodem loco firmandis foetibus obponuntur.* vide ibi Munkerum.

5. Κυκλαμίνου. excidiſſe videtur δια εἰσὶ. Cæterum Muſurus hæc addit. Illa quoque ſedi impoſita evacuant. forte quod tale quid in ſuo exemplari repererit.

6. Ἐπιτιθέναι. vertit Muſurus:

Quid eis faciendum, qui purgationes non admittunt.

Caput XXXIX.

Qui autem a purgationibus abhorrent, (nam ſunt nonnulli ad eam rem timidiores aut perſæpe etiam naturæ impulſu a purgationibus alieni ſunt) iis neceſſario clyſteres modice calidi parandi ſunt, & medicamenta quæ umbilicis imponuntur, ex eoque ἐπομφάλια vocantur, quæ ſuperpoſita umbilico, alvum movent: quod genus ſunt cyclamini ſuccus, elaterium, & alia quæ ventrem citant. Aggredi autem etiam in his oportet unctiones diſcutiendi vim habentes & modicas frictiones, & alia quæ excrementa a partibus fluxione infeſtatis exhaurire poſſunt. Sed & fugienda in his ſunt ea quæ reprimendi facultate prædita ſunt.

Si

ſurus: *utendum eſt.* verum corruptum hoc verbum, placet autem conjectura elegantiorum literarum ſcientia ornatiſſimi Reiskii noſtri, qui ἔτι πεποιθέναι legendum exiſtimat. ſic noſter capite ſeq. τοῖς ἀποκρουστικοῖς θαῤῥῶν, dixit.

1. Πα-

Ὅπως, εἰ κατὰ λόγον γένηται ἡ κάθαρσις, συμφέρουσι τὰ ἀποκρουστικὰ εἰς τὰ ῥευματιζόμενα μέρη τοῦ σώματος.

ΚΕΦ. Μʹ.

Εἰ δὲ κατὰ λόγον γένηται ἡ κάθαρσις, καὶ ὡς δεῖ, τοῖς ἀποκρουστικοῖς θαῤῥῶν ἐπίθες ἐπὶ τῶν ὀδυνωμένων μορίων, οἷα εἰσὶ στρύχνος, ἀνδράχνη, ἀείζωον, ὑοσκύαμος, σέρρις, μήκωνος φύλλα, ῥόδα χλωρὰ, ψίχαι κριθίναι μετὰ ὕδατος βραχεῖσαι· ἢ καὶ αὐτὸ τὸ 1 ὕδωρ ψυχρὸν ἐπιτιθέμενον μετὰ 2 πανίου, ἢ 3 ὁμαλῶν.

Επι-

1. Ὕδωρ ψυχρόν. Hippocrates lib. de liquid: uſu p. 437. τὰ ἐν ἄρθροισιν οἰδήματα καὶ ἀλγήματα ἄνευ ἕλκεος, καὶ ποδαγρικὰ, καὶ σπάσματα, τουτέων τὰ πλεῖστα τὸ ψυχρὸν πολλὸν καταχεόμενον ῥηΐζει τε καὶ ἰσχναίνει, καὶ ὀδύνην ναρκοῖ· νάρκη δὲ μετρίη ὀδύνης λυτικόν.

2. Πανίου. πανίον eſt pannus vid. Meurſii Gloſſ. Græcobarb.

3. Ὁμαλῶν. corrupta hæc vox quæ nullum fundit ſenſum, forte leg. ἢ μαλλίων vid. Meurſii Gloſſ. v. μαλλίον. vel legendum ὠμολίνων quod quia per compendium erat ſcriptum ὀμα ῶν ex eo fecere; plures autem ſic errores orti ſunt. Arrianus Hiſt. Ind. c. 29. p. 344. edit. Gronov. ἅλες δὲ αὐτόματοι γίνονται ἐν τῇ χώρῃ ἀπὸ τούτων ἔλαιον ποιέουσιν. an ex ſale oleum conficiebant Ichthyophagi? vellem me hoc quis doceret, ſed videtur Arrianus ſcripſiſſe ἁλμάδες Heliodorus Hiſt. Aethiop. lib. VII. c. 12. p. 325. φιλέλληνά τε καὶ φιλάβρον καὶ ξένων εὐεργέτην leg. φιλάνθρωπον. vertit autem τὸ ὁμαλῶν Turnebus, *alio leni*; Muſurus omiſit, forte quod vocem corruptam eſſe perſpiceret & ſatius duceret eam non vertere quam male. Sane cum loca depravata pro ſanis haberent interpretes, turpiter ſæpe erraverunt. No-

nus

Si ut ratio poſtulat, proceſſit purgatio, conferre reprimentia medicamenta, partibus corporis fluxione vexatis adhibita.

CAPUT XL.

Quod ſi ut ratio poſtulat & oportet, purgatio proceſſerit, tum denique repellentia audacter adhibeto partibus dolentibus: cujusmodi ſunt, ſolanum, portulaca, ſedum, hyoſcyamus, intubus, papaveris folia, roſæ virides, mica hordeacea ex aqua macerata, aut adeo frigida ex panniculo impoſita, aut alio leni.

Quæ

nus c. 39. p. 56. Ἐμπροσθότονός ἐστιν σπασμὸς τῶν ἐμπροσθίων ῥαχιτῶν, ὅταν κεκαυμένοι εἰσί. vertit Martius. *cum velut combuſti.* Miror Medicum non vidiſſe legendum κεκαμμένοι idem c. 46. p. 64. χρᾶσθε δὲ καὶ εἰρίοις καὶ ἀποφλεγματισμοῖς. vertit interpres, *lanis mollibus & medicamentis, quæ per os pituitam eliciunt.* male legend. ἐῤῥίνοις. c. 90. p. 101. quoque male editur εἰρίοις. reddenda etiam hæc vox Nicandro in Georg. apud Athenæum lib. IX. c. I.

Κάρδαμον ἄρινόντι μελάμφυλλόν τε σίνηπι.

lege ἔῤῥινόν τε. Orpheus Argonant. v. 971.

Αὐτίκα δ' ἐξ ἄϊδαο διὰ φλογὸς ἠγέρθησαν
Δειναὶ θαμβήτειραι, ἀπηνέες, ἀπροσόρατοι.

Statimque ex inferno per flammam eruperunt
Horrendæ, Tremendæ Sævæ, Inviſæ.

non vidit interpres nec Eſchenbachius legendum Ποιναὶ non Δειναὶ conf. v. 980. idem v. 262. σπέρχου δ' ἐπὶ πᾶσιν ἀμείβειν. vertunt. *feſtina vero per omnia tranſire.* lege meo periculo Φᾶσιν.

Ἐπιθέματα ὠφελιμώτατα, διὰ πείρας.

ΚΕΦ ΜΑ΄.

Πρὸ δὲ τῆς καθάρσεως, ἢ πολλάκις καὶ μετὰ τὴν κάθαρσιν, 1 μετρίας μὲν οὔσης ὀδύνης, ἤτε κράμβη 2 καταπλαττομένη, ἀκριβῶς συντριβεῖσα, ἢ τοῦ σελίνου τὰ φύλλα, ἢ καὶ τὰ δύο 3 ὁμοῦ· ἔστι δὲ χρήσιμα καὶ μετὰ ἄρτου προβραχέντος μετὰ τοῦ ὕδατος καὶ λεκύθου ὠῶν, καὶ ῥοδελαίου, καὶ ὀλίγου ὄξους, ἑνωθέντα καλῶς, καὶ ἐπιτιθέμενα: εἰς δὲ τὰς ἀρχὰς, διὰ πείρας πρὸ τῆς καθάρσεως, ἀπαλλαγέντα θαυμαστῶς εὕρομεν τὰ φύλλα τοῦ φλόμου ἐπιτιθέμενα οὕτω· συνθλάσας ταῦτα καλῶς, βάλλε εἰς χύτραν καινήν· καὶ καλῶς ταῦτα σκεπάσας,

σιν. Nicander Theriac. v. 203.

Αὐτίχ' ὁ μὲν ποταμόνδε καθήλατο, τύψε δὲ κώλοις
Τάρταρον ἰλυόεντα.

vertit Gorræus

Se ſubito in fluvium ſaltu dedit & quatit artus
Gurgite cœnoſo.

ſed videtur legend. δύψε non τύψε. Philoſtratus Icon. lib. 1. c. 30. ἐμβαλεῖν δὲ αὐτοῖς μετὰ τοῦ γαληνοῦ φρόνημα. vertunt. *& iuxta cum lenitate altos tamen etiam ipſis quaſi inſpirare ſpiritus*. ſed lege cum MS. Lugd. χαλινοῦ. Rhazes de peſtilentia c. 4. προηγεῖται τῶν δύο εἰδῶν τούτων τῆς νόσου, συνεχὴς πυρετὸς, ὀδύνη νώτου, κνῆσις ῥινὸς, πτύα ἐν τῷ ὕπνῳ. vertit Georgius Valla *ſputa in ſomno*. nihil hic faciunt ad rem ſputa legendum πτοία id eſt perterrefactio, terror.

1. Μετρίας. iisdem ferme verbis Trallianus lib. XI. c 1. p. 621. unde forte noſter hoc habet. Μετρίας μὲν οὔσης τῆς ὀδύνης, ἐπὶ τούτῳ

Quæ utiliſſima ſint impoſitu, uſu comperta.

CAPUT XLI.

Cæterum ante purgationem, aut etiam ſæpenumero poſt eam, ſi mediocris ſit dolor, braſſica etiam applicata bene facit, perdiligenter trita, aut apii folia, aut duo iſta ſimul. Sunt etiam utilia ex pane in aqua ante macerato, & ovorum luteo, & oleo roſaceo, & exiguo aceto, ſcite pulchreque in unum commiſta & impoſita. Porro initio ante purgationem, uſu compertum habemus, mirum in modum valetudine hac liberare verbaſci folia ſic impoſita: hæc bene contuſa, in novam ollam mittito, diligenterque operculata ardentibus imponito prunis, ollamque aſſidue agitans & quatiens usque eo in

τούτων ἁρμόζει καὶ ἡ κράμβη καταπλαττομένη κοπανισθεῖσα καὶ τῶν σελίνων τὰ φύλλα.

2. Καταπλαττομένη. emendabimus hac occaſione Longum Paſtor. lib. I. p. 16. καὶ διαμασσάμενοι φλοιὸν χλωρὸν πτελέας ἐπέπασαν. lege ἐπέπλασαν. Arrianus Hiſt. Ind. c. 14. p. 328. ἐπὶ δὲ τοῖς ἕλκεσι, τὰ ὕεια κρέα ὀπτώμενα καταπασσόμενα, leg. καταπλασσόμενα.

3. Ὁμοῦ. excidit ὠφελοῦσι λίαν vel καλῶς. aut ſubaudiendum.

I. Κάρφ

σας, ἐπίθες εἰς ἁπτόμενα 1 κάρβουνα· 2 συχνῶς ταύτην κινῶν, ἔα μέχρις ἂν νοήσῃς ὅτι ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ πυρὸς μεγάλην θέρμην· εἶτα ἐπιθεὶς ταῦτα ἐν πανίῳ, ὅσον ἵνα ἅψηται 3 γύρωθεν καὶ ἀπὸ τῶν ὑγιῶν μερῶν, ἐπίθες θερμὸν ὅσον ἵνα δέξηται. κείσθω δὲ μέχρις ἂν ἐπικρατῇ ἡ θέρμη· εἶτ' ἐπίθες ἄλλο ὁμοίως· καὶ οὕτω ποιήσας δὶς καὶ τρὶς, δῆσον ταῦτα, καὶ εὑρήσεις ἐξ αὐτῶν ἴαμα, εἰ καλῶς καὶ ἐπιμελῶς ποιήσεις, ὥστε θαυμάσαι. ἐπὶ πλέον δ' ὠφελεῖ, ὅταν γένηται ὁ ῥευματισμὸς εἰς μέγαν δάκτυλον, ἢ καὶ μετὰ τῶν ετέρων δακτύλων. ἔστι δὲ καὶ ἕτερον ἴαμα, ἐπὶ τῶν σφοδροτέρως ἀλγούντων, ὅπερ ἐλάβομεν καὶ αὐτὸ ὠφέλιμον διὰ πείρας.

Ετερον δι' ὀξυροδίνου ἐπίθεμα. 4 καὶ ἄλλο διὰ κολοκύνθης.

ΚΕΦ. ΜΒ'.

Λαβὼν ῥοδελαίου καλοῦ μέρη β'. ὄξους λευκοῦ, μέρος ά. βράσον ταῦτα, καὶ πυρίασαι τὸν ἀλγοῦντα τόπον, ὅσον ἵνα δέχηται τὴν θέρμην· ποιεῖ γὰρ διαφόρησιν ἰσχυρὰν τὸ ὄξος καὶ ἀραιότητα τῶν πόρων· τὸ δὲ ῥοδέλαιον μέχρι βάθους εἰσερχόμενον, διαφορεῖ καὶ παρηγορεῖ. καὶ κολοκύνθης

1. Κάρβουνα. vid. Meurſii Gloſſ. Græcob.

2. Καὶ συχνῶς hæc verba usque ad ὅσον ἵνα in Muſuri verſione non leguntur.

3. Γύρωθεν leg. γύροθεν quod etiam vidit Erud. Reiske.

4. Καὶ ἄλλο διὰ κολοκύνθης ignorat hæc MS.

1. Ῥέον

in igne ſinito, dum opineris magnum ea ex igne concepiſſe calorem. deinde ea panniculo impoſita tam magno, ut undique etiam gyro partium ſanarum aliquid attingat, quam calidiſſima ferre æger poterit, tam maxime applicato. tamdiu autem ſinito, dum calor ſuperet. deinde aliud ad eundem modum imponito, ac ſic cum iterum aut ter feceris ea deligato, & eam ex iis invenies levationem, ſi recte & diligenter feceris, ut admiraturus ſis. plus tamen adjumenti hoc adfert, cum fluxio vel in pollicem, vel in alios pariter digitos illabitur. eſt & aliud auxilium in iis qui aſperius cruciantur, quod & nos utile eſſe uſu comperimus.

Aliud ex oleo roſaceo: & aliud ex cucurbita.

Caput XLII.

Sumito olei roſacei partes duas, aceti albi partem unam. hæc fervefacito, & locum dolentem foveto quam calidiſſimum ferre poterit: nam acetum eximie diſcutit & foramina aperit: & roſaceum penitus ingrediens diſcutit & lenit. Sed & cucurbitæ viridis ramenta impoſita im-

θης χλωρᾶς ξύσματα ἐπιτιθέμενα, ὠφελοῦσι καλῶς. εἰ δὲ ὀδύνη ἰσχυροτάτη ἐστιν, ὡς μὴ ὠφελεῖν τὰ ἐπιτιθέμενα, μηδὲ ὑπομενειν ταύτην τὸν νοσοῦντα, ἐπίθες κηρωτὴν ἔχουσαν οὕτως.

Σκευασία κηρωτῆς, εἰς ἰσχυροτάτας ὀδύνας, τὰς μὴ 1 ὠφελούσας ἕτερά τινα ἐπιθέματα.

ΚΕΦ ΜΓ'.

Κηροῦ Γο ά. κρόκου, ἐξάγ. ά. ὀπίου, ἐξάγ. δ'. ῥοδελαίου τὸ ἀρκοῦν. ἀποβρεχέτω δὲ τὸ ὄπιον καὶ ὁ κρόκος μετὰ γάλακτος βοϊκοῦ· εἶτα τριβήτωσαν καλῶς καὶ ἑνωθήτωσαν, ὡσαύτως μετὰ τοῦ κηροῦ καὶ τοῦ ἐλαίου· καὶ γενέσθω κηρωτή· εἶτα ἁπλώσας ἐξ αὐτῆς ἐν πανίῳ ἐπίθες ἔνθα ἂν ᾖ ὀδύνη ἐνῇ, ἁπτομένην καὶ ἀπὸ τοῦ ὑγιοῦς τόπου.

Οτι

1. Ὠφελούσας. an legend. ὠφελήσαν, non affirmo, etenim ſeculo, quo vixit noſter, hoc forte debetur.

1. Ῥευ-

penſe adjuvant. quod ſi vehementiſſimus ſit dolor, ut & impoſita nihil proficiant, nec poſſit æger dolorem ferre, hoc ceratum applicato.

Cerati compoſitio ad vehementiſſimos dolores, quibus reliqua non proſunt impoſita.

Caput XLIII.

Ceræ uncia una, croci ſextula, opii ſextulæ quatuor, roſacei quod ſatis ſit. maceretur autem opium & crocus in lacte vaccino: deinde belle terantur, & in unum cogantur cum cera & oleo, fiatque ceratum: deinde in panno explicata, imponito quâ dolor ſentitur, ut etiam aliquid loci ſani amplectaris.

Οτι μετὰ τὸ καταπαῦσαι τὰς ὀδύνας τοῦ [1] ῥευματισμοῦ, ἐπιτιθέναι χρὴ τὴν διὰ χυλοῦ, εἶτα τὴν διὰ κρόκου, τὸ τελευταῖον δὲ τὴν [2] Φοινικίνην.

ΚΕΦ. ΜΔ΄.

Μετὰ δὲ τὸ καταπαῦσαι τὸν ῥευματισμὸν, ἐπίθες τὸ διὰ χυλοῦ, εἶτα ἐπικρατούσης καὶ τῆς ὀδύνης, παρακμῆς οὔσης, ἐπίθες καὶ τὸ διὰ κρόκου· ὠφελεῖ γὰρ καὶ τοῦτο ὡς ἔγνωμεν καλῶς. καὶ μετὰ τὸ ἀπαλλαγῆναι τὸν ῥευματισμὸν τελείως, ἐπίθες τὴν φοινικίνην, διὰ τὸ διδόναι τόνον καὶ ἰσχὺν εἰς τὰ ῥευματιζόμενα μέρη.

Ετε-

1. Ῥευματισμοῦ. pergit MS. χρὴ ἐκβαλεῖν ταῦτα καὶ ἐπιτιθέναι τὴν φοινικίνην ſequuntur deinceps in MS. tituli trium capitum, quæ in vulgata non habentur, nec in MS. fuere, ut notat ad marginem Vir Eruditus Ὅτι διὰ τὸ καταστῆναι τὰς χαλαρωθείσας φλέβας ὑπὸ τοῦ ῥευματισμοῦ, ἐπιτιθέναι τὸ ἀκακίας μετὰ ὀξυκράτου λειομένης. Ἕτερον ἐπίθεμα ὠφελοῦν εἰς τὰς ὀδύνας. Ἕτερον εἰς τὸν τῶν γονάτων ῥευματισμόν.

2. Φοινικίνην. ita quoque MS. ſed in contextu no-

tat

Sedatis fluxionis doloribus imponendum eſſe quod διὰ χυλῶ vocatur: deinde quod διὰ κρόκϐ: & tum demum medicamentum e palmulis.

Caput XLIV.

Ubi fluxio ſedata erit, medicamentum διὰ χυλῶ imponito: de inde ſuperante etiamnum dolore, declinante morbo, imponito quoque medicamentum διὰ κρόκου. nam & hoc ut ſcimus, pulchre juvat. & ubi in totum fluxio finem fecerit, medicamentum e palmulis adhibeto, quod partibus quæ fluxione laborarunt, vim & robur addat.

Aliæ

tat Vir Eruditus melius legi φοινικλῶ. Muſurus vero *velum puniceum* vertit, male, rectius Turnebus. Qui proebra & φυσικὰ amant, illi ſæpe linteo puniceo utuntur. Marcellus Empiricus. c. 36. malagma contra podagram *linteo phoenicio* induci jubet; ſed ab hiſce noſter prorſus alienus.

Ετ' ἱερὰ κόκκια προφυλακτικὰ, τὰ λεγόμενα περσικὰ, καὶ ὅπως χρὴ ποιεῖν ταῦτα.

Κ Ε Φ. ΜΕ'.

Εὕρομεν δὲ χάριν προφυλακῆς διὰ πολλῆς πείρας, καὶ τὰ περσικὰ λεγόμενα κόκκια, δὶς τ̃ ἑβδομάδ☉ πινόμενα ἀνὰ τρία, κενοῦντα τ̃ προστιθέμενον χυμὸν πάντα εἰς αὐτὰς τὰς ἡμέρας, καὶ φυλάσσοντα κατὰ τὸ δυνατὸν τ̃ ςόμαχον μὴ ποιεῖν ἀπεψίας, ἅπερ ἔχουσιν οὕτως· 1 καρυόφυλα, ἄνθους κινναμώμου, ἀνὰ ἐξάγ. ά. μαςίχης, 2 ἀγαρικοῦ, ἀνὰ ἐξάγ ά. S''. χόινου 3 ἄνθ☉, ἐξ άγ. ά. ςάχυος, ἐξάγ. β'. ξυλοκασίας, ἐξαγ. S'. καρποβαλσάμου καὶ ξυλοβαλσάμου, ἀνὰ ἐξαγ. S'. ξυλαλόης, ἐξαγ. τὸ δίμοιρον, κασίας, ἐξαγ. S''. σάνταλη ἀπὸ τ̃ τριῶν, ἐξάγ. ά. μόχου, κοκκία ς'. ἀλόης, ἐξαγ. S''. ὄινου 4 μονεμβασιώτου, διὰ τὸ ὑγρόν.

ΕΠΙ.

1. Καρυόφυλα. leg. καρυοφύλλου.

2. Ἀγαρικοῦ Pro ἀγαρικοῦ, Codex alter habebat, ἄσαρ Edit. Paris.

3. Ἄνθ☉ leg. ἄνθους.

4. Μονεμβασιώτου. vertit Muſurus: *Vini Malvatici.* Turnebus *Vini Cretici e Monembaſia.* At Monembaſia non eſt ſita in inſula Creta. ſed in Peloponneſo. De ea hæc habet Ortelius in Theſ. Geograph. V. E-

Aliæ Pillulæ præcaventes, quæ Perſicæ appellantur, quoque modo conficiantur.

Caput XLV.

Invenimus autem & præcautîonis gratia, multo uſu & experimento, pilulas cognomento Perſicas, bis ſingulis hebdomadibus, ternas ſumptas, purgare quicquid humoris illis diebus inhæſerit, & ſtomachum quantum fieri poteſt conſervare, ne cruditates gignat. tales autem ſunt: Caryophyllorum, floris cinamomi, ſingulorum ſextula una: maſtiches, agarici, ſingulorum ſextula una ſemis, floris lentiſci ſextula una: ſtachyos, ſextulæ duæ, caſiæ ligneæ ſextulæ dimidium: carpobalſami & xylobalſami, ſingulorum ſextulæ dimidium, ligni aloes ſextulæ duæ partes: caſiæ ſextulæ dimidium: trium ſantalorum ſextula una: moſchi grana ſex: aloes ſextulæ dimidium: vini Cretici e Monembaſia, ad diluendum, quod ſatis.

PE-

V. Epidaurus. *Monabaſia* vel *Monembaſia* hæc (ſc. Epidaurus Peloponneſi) a poſterioribus Græcis, ut Plethone, Gregora, & Cedreno nominatur. Hæc autem ætas hanc *Malvaſiam* appellas.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ.

ΚΕΦ Μϛ.

Ταῦτα μὲν εἴρηταί μοι κατὰ τὸ δοκοῦν τῇ τέχνῃ καὶ τῇ διαγνώσει τῶν περὶ ταῦτα ἐπιστημόνων ἀνδρῶν ἑπομένῳ. ὃς δ᾽ ἂν, θείας προηγουμένης ἄνωθεν βοηθείας, σὺν τῇ πρεσβείᾳ τῆς παναγίου θεοτόκου, χρήσηται τοῖς εἰρημένοις ὀρθῶς καὶ ἀπταίστως, οὐκ εἰς μακρὰν ἀποτεύξεται τοῦ ζητουμένου, καὶ μεγάλην εὑρήσεται ἐκ τούτου σὺν θεῷ τὴν ὠφέλειαν.

ΤΕΛΟΣ.

PERORATIO.

CAPUT XLVI.

Hæc ego diſſerui, placita artis, & ſcientiam hominum harum rerum prudentium ſecutus. Quod ſi quis præeunte divino ſuperne auxilio, cum interceſſione immaculatæ Deiparæ Virginis, recte & inculpate his, quæ dixi, uſus fuerit, propediem quod quærit, obtinebit, & magnam ex eo, Deo juvante, utilitatem capiet.

FINIS.

Autores a Demetrio laudati.

Alexander Trallianus 52.
Galenus 4. 8. 10. 12. 46.
Hippocrates 4. 14. 16. 18. 24. 28. 30. 32. 34. 36. 38. 42. 50. 68. 76.

INDEX

Autorum, qui in notis emendantur.

Actuarius.	Pag. 60
Ammonius.	51
Anonymus in Iſagog. Anat.	32
Ariſtænetus.	*III.* 32
Ariſtoteles.	32
Arrianus.	84. 87
Eutecnius.	10
Heliodorus.	84
Heſychius.	*III.*
Hippocrates.	42. 50. 77
Longus.	87
Lucianus.	18
Ejus Schol.	54
Moſchopulus.	*IV.*
Nicander.	85. 86
Nonus.	32. 85
Oppianus, ejus lectio vulgata defend.	41
Orpheus	24. 85
Paulus Aegineta.	20
Philoſtratus.	86
Plutarchus.	10
Pſellus.	10.
Rhazes.	86

I N D E X

Verborum ac Rerum Memorabilium.

A.

Abhorrere nonnullos homines natura a purganti-
bus. 82
Ἀγκύλωσις. 80
Ἀκμή. 2
Ἄλογος. ἡ φύσις ἄλογος 8
Ἀνάβασις. 2
Ἄνθος τὸ ἐν οἴνοις. 10
Ἄνθος οἴνου. 12
Antidotus ex Hermodactylis 72
Ἀντιστροφή. 26
Ἀπευθυσμένον 10
Ἀποκρουστικά. 82
Arthritis. 17
Ἀρχὴ λεπτῶν ἐντέρων 12

B.

Bilis acida. 13
— atra ibid.
——— flava. ibid.
——— excrementum a natura proviſum ad excitan-
dam ventriculi appetentiam. ibid.

C.

Cerati compoſitio. 90
Chiragra 21
Concoctiones arteriarum. 8
——— ——— jecoris. ibid.
——— ——— venarum. ibid.
Contraria contrariis tolluntur. 31. 39.

D.

D.

Demetrius Imperatoris Michaelis Palæologi Medicus fuit. 7
——— diu cum Imperatore verſatus eſt. ibid.
Dentibus in vomitu quomodo proſpiciendum. 49.

E.

Epithema διὰ κρόκȣ. 92
——— διὰ χυλȣ̃. ibid.
——— e palmulis. ibid.
——— ex cucurbita. 88
——— ex oleo roſaceo cum aceto. ibid.
Ἐπομφάλια. 82
Ἐυπαθὲς. 20
Excrementum arteriarum. 13
——— fuliginoſum. ibid.
——— venarum. ibid.

Γ.

Γάλαγκος. 72
Γύροθεν. 88

H.

Hepatis excrementum duplex. 11
——— excrementa quomodo excernantur. ibid.
Hepati adjuncta veſica fellea. ibid.
Hippocrates omnium princeps. 5
Homo ſi parum bibit & parum comedit, non incidit in morbum. 31

I.

Inedia vitanda. 67
Inteſtino recto incumbunt muſculi. 11
Ejus ſinus. ibid.
Iſchias. 17

K.

Κατάπειρα. 2
Κάρβȣνα. 8
Κλυστὴρ. 82
Κοιλότης ἀπευθυσμένȣ. 10

Λ.

Λιγνυώδη περιτλώματα. 12
Loca a locis differunt. 5

M.

Medici ob occaſionis celeritatem ſæpe falluntur. 5
Medici culpa ſæpe Medicamenta non proſunt. 78
Medicus cujusque hominis propriam naturam compertam habere debet. 5
Medici multi veteres de Podagra ſcripſerunt. 3
Medicinæ lex acceſſio & deceſſio. 77
Mulſa non utendum cur? 55

N.

Natura rationis expers. 8
—— quæ rationis ſunt facit. ibid.
—— ſemper actuoſa. ibid.
—— quod poſt concoctionem utile eſt, adſumit ad incrementum animalis. ibid.
—— inutile eliminat. ibid.
Naturæ a naturis differunt. 5
Νεφρικὴ φλέψ. 58
Nomina morborum propagines ſunt. 18

O.

Odontagra. 17
Omnis humor putreſcens in bilem degenerat. 15
Ὁρισμὸς. 6
Ὀῤῥὸς. 12
Ὀῤῥωδέστατος. 68

Π.

Πανίον. 84
Παράγειν. 10

Παρακμὴ.

Παρακμὴ. 2
Παραπέμπειν. 10
Paralyſis. 19
Πάρεσις. 18
Περιττώματα λιγνυώδη. 12
Πηγαὶ τέσσαρες. 34
Pilulæ Perſicæ dictæ. 94
Pilularum compoſitiones. 74
Pilularum ſimplicium purgantium compoſitio. 56.
Φιμόω. 18
Podagra. 17
Podagram ex bile & pituita generari dixit Hippocrates. 15
Podagræ morbus ſanatu difficilis quidem, non tamen lethalis. 21
——— a parentibus cum liberis communicatur. 23
——— ab ingluvie oritur. ibid.
——— a vini potu. ibid.
——— a conſuetarum excretionum retentione 25
Podagra Veneris ſoboles. 25
Podagrici a vino abſtineant. 65
Ψυχρότης. 16
Πυρσὸς. 64

Q.

Quæcunque parit repletio, inanitio curat. 37
Quo modo vomendum. 47
—— tempore ſecundum Hippocratem vomere oportet. 51
—— tempore lædat venæ ſectio. 63
Qui moderate edit ac bibit, propagat ſibi vitam. 33

R.

Rheumatiſmus cerebri. 21
——— Cordis. ibid.
——— hepatis. ibid.

S.

Sanguine, bile ac pituita vitiato, oritur podagra. 14
Sanguis quando mittendus. 52
Si homo parum bibit & parum comedit non incidit in morbum. 31

Similis

Similis humor ſimilem attrahit. 43
Si talia purgentur, qualia purgari oportet, confert. 39
Sudor. 13

T.

Theriaca. 70
Θερμότης. 16
Τζήντουαρ. 72
Τρύξ. 10

Υ.

Ὑγρότης. 12. 16
Vena renalis. 59
Venæ ſectio juvat ſi a ſanguine ortus rheumatiſmus. 67
Veſica fellea. 11
Veſicæ muſculus transverſus. 13
Ventriculus etiam quæ concoquere nequit, appetit. 35
———— omnium fons. 39. 41
———— omnium, quæ corpori accedunt auctor. 45
———— qua de cauſa concoquere non poteſt. 35
Vomitus utiliſſimus. 37
—— obeſis & emaciatis prodeſt. 47
—— Podagricos juvat. 57
—— cur aliis purgantibus antefertur a Demetrio. 39
—— præcautionis gratia utiliſſimus. 45
Vomitu & purgationibus cur opus eſt. 57
Vomitus excitandus immiſſo digito in fauces 49
Victus diſciplinam obſervare difficile eſt. 35
Vinum e Monembaſia. 94

Ξ.

Ξηρία. 74

Ω.

Ὠρίζω. 2

F I N I S.